

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- | | |
|---|---|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร | ข้าราชการบำนาญ
อาจารย์พิเศษสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร. รังสีพันธุ์ แข็งขัน | อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุธนา จัพพรรณรัตน์ | อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพของคู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอก
ขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด (ศิลปินแห่งชาติ)

- | | |
|-------------------------------|--|
| 1. รศ.ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี | อาจารย์สาขาวิชาดนตรีไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น |
| 2. อาจารย์ประจำ สามแสน | อาจารย์พิเศษ
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 3. อาจารย์อัมภาวุธ สาคริก | อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีไทย
มหาวิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหิดล |

ภาคผนวก ข.
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชุดที่. 1 ครูอุทัย แก้วละเอียด (ศิลปินแห่งชาติ)

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.2 กลุ่มตัวแทนศิษย์ร่วมสายสำนักเดียวกับครูอุทัย แก้วละเอียด

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.3 กลุ่มตัวแทนของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.4 กลุ่มตัวแทนของนักดนตรีไทยที่มีความสามารถ

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.5 ตัวแทนสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.6 ตัวแทนสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1
สัมภาษณ์ครูอุทัย แก้วละเอียด

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งคำถามเป็น 4
หลักเกณฑ์ ตามหลักของดนตรีศึกษา คือ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร (เนื้อหาสาระ) และการเรียนการสอน
ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....
โรงเรียน.....สังกัด.....
สถานที่สัมภาษณ์
วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....

ตอนที่ 1 ผู้สอน (ครูอุทัย แก้วละเอียด)

- 1.1 ลักษณะเด่นในการบรรเลงระนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
-
-
-
-
-
- 1.2 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดการสอนระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
-
-
-
-
-
- 1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
-
-
-
-
- 1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง
-
-
-

1.5 เป้าหมาย และทิศทางในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดคืออะไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ผู้เรียน

2.1 ลักษณะของผู้เรียนที่มีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีระนาดเอก เป็นอย่างไร

.....

.....

2.2. มีวิธีการคัดเลือกผู้เรียนระนาดเอกอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.3 ผู้เรียนที่มาร่วมเรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด ควรที่จะได้รับคุณธรรมจริยธรรมของนักดนตรีที่ดีอะไรบ้าง

.....

.....

2.4 สิ่งที่คาดหวังกับผู้เรียนที่เรียนดนตรีไทย คืออะไร

.....

.....

2.5 หลังจากสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ครูตั้งเอาไว้หรือไม่

.....

.....

ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

ตอนที่ 3 หลักสูตร (เนื้อหาสาระ)

3.1 การสอนระนาดเอกในแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ขั้นสูง

.....

.....

3.2 ลักษณะเด่นในเนื้อหาสาระหรือบทเพลง แบบฝึกที่ใช้สอนระนาดเอก ตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด เป็นอย่างไร

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ขั้นสูง

.....

.....

3.3 หลักสูตรและเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสอนระนาดเอกตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นเอง หรือเป็นหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักของโบราณ

.....

.....

.....

.....

3.4 หลักสูตรและเนื้อหาสาระตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง และจะมีวิธีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ได้อย่างไร

.....

.....

.....

3.5 ครูอุทัย แก้วละเอียด มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 4 การเรียนการสอน

4.1 รูปแบบการเรียนการสอนขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด เป็นอย่างไร

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ขั้นสูง

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นของรูปแบบการสอนและกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4.3 กระบวนการและวิธีการถ่ายทอดและของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ขั้นสูง

.....

.....

4.4 วิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น มีความแตกต่างกับในสมัยก่อนอย่างไร

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

กลุ่มศิษย์ร่วมสายสำนักกับครูอุทัย แก้วละเอียด

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

โรงเรียน.....สังกัด.....

ระยะเวลาที่เรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด.....วุฒิการศึกษา.....

วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 (ผู้สอน)

1.1 ความโดดเด่นของครูผู้สอนในสำนักนี้คืออะไร

.....
.....

1.2 ขั้นตอนการเข้าสู่ระบบสายสำนักเป็นอย่างไร

.....
.....

1.3 ครูผู้สอนประจำสายสำนักมีวิธีการเลือกรับผู้เรียนเข้าสู่สายสำนักอย่างไร

.....
.....

1.4 คุณธรรมและจริยธรรมที่ครูในสายสำนักปลูกฝังคืออะไร

.....
.....

ตอนที่ 2 (ผู้เรียน)

2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักคืออะไร

.....
.....

2.2 ลักษณะนิสัยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....
.....

2.3 คุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในตัวของคุณครูผู้ช่วย แก้วละเอียดเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

ตอนที่ 3 หลักสูตร (เนื้อหาสาระ)

3.1 แบบฝึกหรือบทเพลงที่ใช้ในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกของสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ครูผู้สอนมีการกำหนดเนื้อหาสาระหรือบทเพลงในการเรียนระนาดเอกมีความตายตัวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.3 ลักษณะเด่นในเนื้อหาสาระหรือบทเพลงแบบฝึกในสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

3.4 มีความแตกต่างของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่เกิดขึ้นกับสายสำนักอื่นอย่างไร

.....

.....

3.5 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 4 การเรียนการสอน

4.1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นในการเรียนระนาดเอกในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4.3 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4.4 การเรียนดนตรีไทยในสมัยก่อนและในสมัยนี้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3
สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านดนตรีไทย

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....
สถานที่ทำงาน.....สังกัด.....
ระยะเวลาที่เรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด.....วุฒิการศึกษา.....
วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 (ผู้สอน)

1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดระนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
.....
.....
1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
.....
.....
1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร
.....
.....
1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง
.....
.....

ตอนที่ 2 (ผู้เรียน)

2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร
.....
.....
2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....

2.3 ทำไมจึงต้องเรียนขนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 (เนื้อหาสาระ)

3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 (การเรียนการสอน)

4.1 กลวิธีการสอนขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

.....

ชั้นสูง

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัยแก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

บทเพลง

.....

.....

วิธีการ

.....

.....

เทคนิคการบรรเลง

.....

.....

4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4.4 บรรยายภาคในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4
สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักดนตรีไทย

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

สถานที่ทำงาน.....สังกัด.....

ระยะเวลาที่เรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด.....วุฒิการศึกษา.....

วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 (ผู้สอน)

1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดขนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 (ผู้เรียน)

2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดยังไงบ้าง

.....

.....

.....

2.3 ทำไมจึงต้องเรียนระนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียดย

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 (เนื้อหาสาระ)

3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดยมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดยมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 (การเรียนรู้การสอน)

4.1 กลวิธีการสอนระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ขั้นสูง

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัยแก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

บทเพลง

.....

.....

วิธีการ

.....

.....

เทคนิคการบรรเลง

.....

.....

4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

4.4 บรรยายภาคในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 5

สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในสถาบันการศึกษาจากระดับอุดมศึกษา

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....
มหาวิทยาลัย.....สังกัด.....
ระยะเวลาที่เรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด.....วุฒิการศึกษา.....
วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 ผู้สอน

1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดขนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....
.....

1.2 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

1.3 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ตอนที่ 2 (ผู้เรียน)

2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2.3 ทำไมจึงต้องเรียนระนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 (เนื้อหาสาระ)

3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 (การเรียนการสอน)

4.1 กลวิธีการสอนระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ชั้นกลาง

.....

.....

ชั้นสูง

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัยแก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

บทเพลง

.....

.....

วิธีการ

.....

.....

เทคนิคการบรรเลง

.....

.....

4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4.4 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 6

สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในสถาบันการศึกษาจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

มหาวิทยาลัย.....สังกัด.....

ระยะเวลาที่เรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด.....วุฒิการศึกษา.....

วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 ผู้สอน

1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดขนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

1.2 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

1.3 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 2 (ผู้เรียน)

2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.3 ทำไมจึงต้องเรียนระนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด

.....

.....

ตอนที่ 3 (เนื้อหาสาระ)

3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 (การเรียนการสอน)

4.1 กลวิธีการสอนระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

ขั้นต้น

.....

.....

ขั้นกลาง

.....

.....

ชั้นสูง

.....

.....

4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัยแก้วละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

บทเพลง

.....

.....

วิธีการ

.....

.....

เทคนิคการบรรเลง

.....

.....

4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4.4 บรรยายภาคในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์
ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1
สัมภาษณ์ครูอุทัย แก้วละเอียด

จุดประสงค์	ข้อความถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ลักษณะเด่นในการบรรเลงระนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.2 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดการสอนระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์มีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	1.5 เป้าหมาย และทิศทางในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดคืออะไร	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ลักษณะของผู้เรียนที่มีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีระนาดเอกเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.2 มีวิธีการคัดเลือกผู้เรียนระนาดเอกอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.3 ผู้เรียนที่มาร่วมเรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียด ควรที่จะได้รับคุณธรรมจริยธรรมของนักดนตรีที่ดีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.4 สิ่งที่คาดหวังกับผู้เรียนที่เรียนดนตรีไทย คืออะไร	1	สอดคล้อง
	2.5 หลังจากสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ครูตั้งเอาไว้หรือไม่	1	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 การสอนระนาดเอกในแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้อย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ลักษณะเด่นในเนื้อหาสาระหรือบทเพลง แบบฝึกที่ใช้สอนระนาดเอก ตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 หลักสูตรและเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสอนระนาดเอกตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นเอง หรือเป็นหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักของโบราณ	1	สอดคล้อง
	3.4 หลักสูตรและเนื้อหาสาระตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง และจะมีวิธีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ได้อย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	3.5 ครูอุทัย แก้วละเอียด มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนอย่างไร	1	สอดคล้อง

จุดประสงค์	ข้อความถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
การเรียนรู้การสอน	4.1 รูปแบบการเรียนการสอนขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นของรูปแบบการสอนและกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.3 กระบวนการและวิธีการถ่ายทอดและของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.4 วิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น มีความแตกต่างกับในสมัยก่อนอย่างไร	1	สอดคล้อง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2
สัมภาษณ์ศิษย์ร่วมสายสำนักกับครูอุทัย แก้วละเอียด

จุดประสงค์	ข้อคำถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ความโดดเด่นของครูผู้สอนในสำนักนี้คืออะไร	1	สอดคล้อง
	1.2 ขั้นตอนการเข้าสู่ระบบสายสำนักเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.3 ครูผู้สอนประจำสายสำนักมีวิธีการเลือกรับผู้เรียนเข้าสู่สายสำนักอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมที่ครูในสายสำนักปลูกฝังคืออะไร	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักคืออะไร	1	สอดคล้อง
	2.2 ลักษณะนิสัยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.3 คุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในตัวของคุณครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 แบบฝึกหัดหรือบทเพลงที่ใช้ในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกของสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ครูผู้สอนมีการกำหนดเนื้อหาสาระหรือบทเพลงในการเรียนระนาดเอกมีความตายตัวหรือไม่ อย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 ลักษณะเด่นในเนื้อหาสาระหรือบทเพลงแบบฝึกในสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.4 มีความแตกต่างของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่เกิดขึ้นกับสายสำนักอื่นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	3.5 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
การเรียนการสอน	4.1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นในการเรียนระนาดเอกในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	4.3 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.4 การเรียนดนตรีไทยในสมัยก่อนและในสมัยนี้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร	1	สอดคล้อง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3
สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านดนตรีไทย

จุดประสงค์	ข้อคำถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดระนาตของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ มีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.3 ทำให้จึงต้องเรียนระนาตเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด	0.67	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียด มีลักษณะเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
การเรียนการสอน	4.1 กลวิธีการสอนระนาตเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาตเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	4.4 บรรยาการศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4
สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักดนตรีไทย

จุดประสงค์	ข้อคำถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดระนาตของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.3 อุตมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์มีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.3 ทำไมจึงต้องเรียนระนาตเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด	0.67	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
การเรียนรู้การสอน	4.1 กลวิธีการสอนระนาตเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาตเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	4.4 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 5
สัมภาษณ์ตัวแทนลูกศิษย์ในระดับอุดมศึกษา

จุดประสงค์	ข้อคำถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดขนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0	ไม่สอดคล้อง
	1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์มีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.3 ทำไมจึงต้องเรียนขนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด	0.67	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ดีอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
การเรียนรู้การสอน	4.1 กลวิธีการสอนขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	4.4 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง

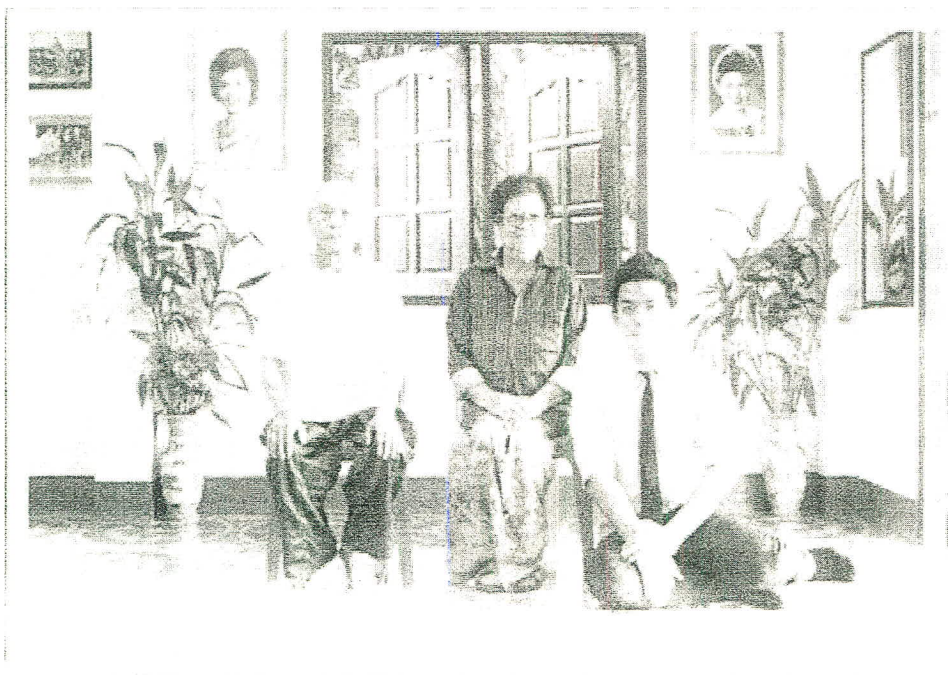
ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 6
สัมภาษณ์ตัวแทนลูกศิษย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดประสงค์	ข้อคำถาม	ค่า IOC	ผลการตัดสิน
ผู้สอน	1.1 ลักษณะเด่นในการถ่ายทอดขนาดของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	1.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0	ไม่สอดคล้อง
	1.3 อุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	0.67	สอดคล้อง
	1.4 คุณธรรมและจริยธรรมในการสอนดนตรีไทยที่ถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์มีอะไรบ้าง	1	สอดคล้อง
ผู้เรียน	2.1 ความโดดเด่นของผู้เรียนในสายสำนักนี้เป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	2.2 ผู้เรียนมีการถ่ายทอดดนตรีไทยตามกระบวนการของครูอุทัย แก้วละเอียดอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	2.3 ทำไมจึงต้องเรียนขนาดเอกกับครูอุทัย แก้วละเอียด	0.67	สอดคล้อง
เนื้อหาสาระ	3.1 รูปแบบของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.2 ความโดดเด่นของเนื้อหาสาระหรือบทเพลงที่ใช้สอนตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะอย่างไร	1	สอดคล้อง
	3.3 ในเนื้อหาสาระมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีที่ได้อย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
การเรียนรู้การสอน	4.1 กลวิธีการสอนขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.2 ลักษณะเด่นในกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงขนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง
	4.3 หลังจากการสอน ได้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างไรบ้าง	1	สอดคล้อง
	4.4 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร	1	สอดคล้อง

ภาพถ่ายจากการสัมภาษณ์



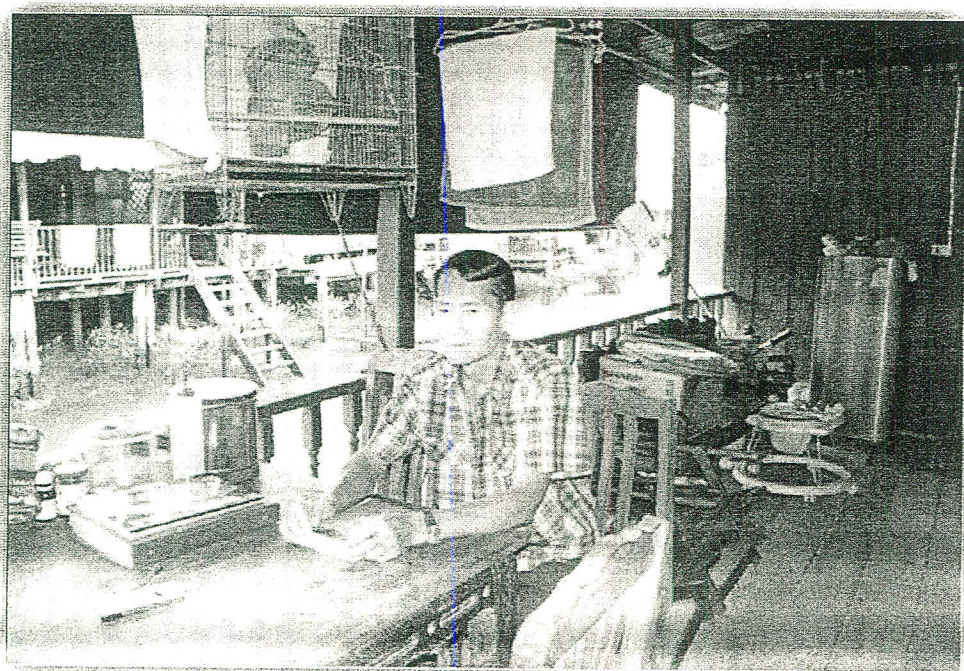
ภาพถ่ายสัมภาษณ์ครูอุทัย แก้วละเอียด และภรรยา ที่บ้านพัก จังหวัดนนทบุรี



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ครูชง่อน หงษ์ทอง ที่บ้านพัก จังหวัดจันทบุรี



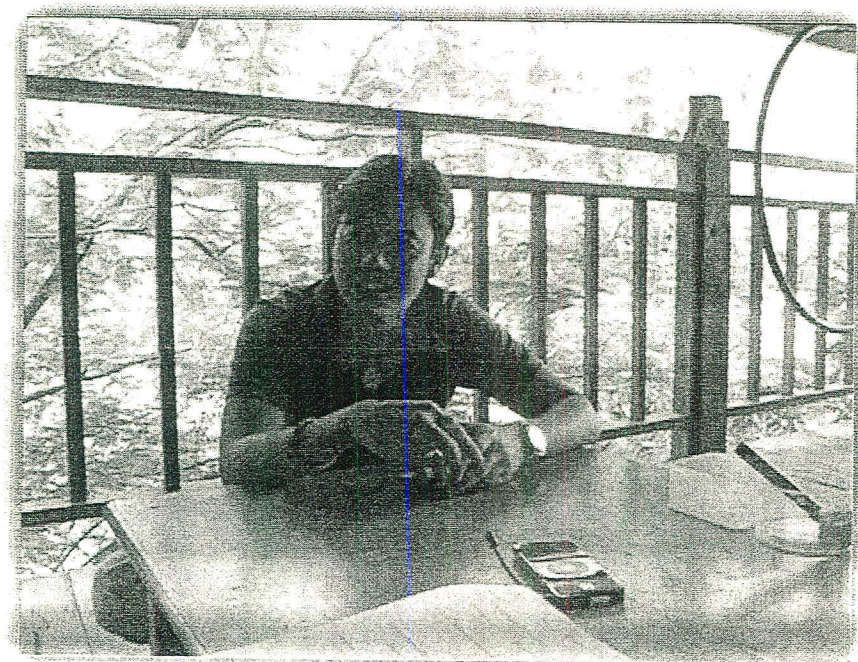
ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ครูชฎิล นักดนตรี ที่บ้านพัก จังหวัดชลบุรี



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์พันจ่าเอกสมาน แก้วละเอียด ที่บ้านพัก จังหวัดสมุทรสงคราม



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์นายปรารก แก้วละเอียด ที่บ้านพัก จังหวัดสมุทรสงคราม



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์นายณัชกฤษฎิ์ณัน แก้วละเอียด ที่โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร ฯ



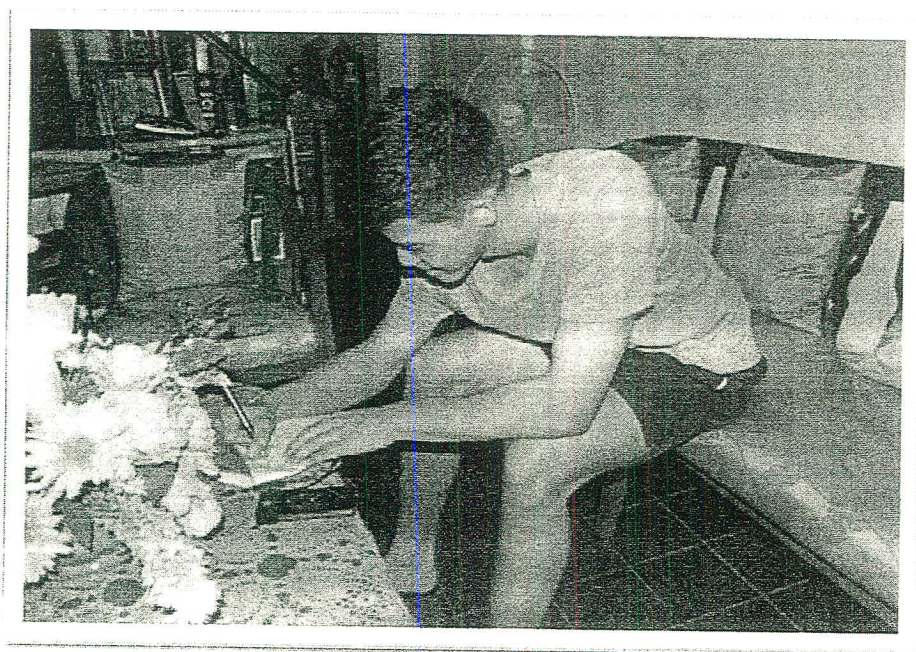
ภาพถ่ายการสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี ที่สนามบิณสุวรรณภูมิ กรุงเทพมหานคร ฯ



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำ สามเสน ที่บ้านพัก กรุงเทพมหานคร ฯ



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์อาจารย์อัมภาวูร สาคริก ที่มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)
กรุงเทพมหานคร ฯ



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์นายกฤตรัช ศิลป์จารุ ที่บ้านพัก จังหวัดนนทบุรี



ภาพถ่ายการสัมภาษณ์นายอนันต์ ศิริสัมพันธ์ ที่บ้านพัก จังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก ค

คู่มือการฝึกการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด



คู่มือการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐาน
ของครูอุทัย แก้วละเอียด (ศิลปินแห่งชาติ)



คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

คู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติปีพุทธศักราช 2552 เป็นเอกสารที่ได้สรุปและเรียบเรียงจากการศึกษาเอกสารและผลการวิจัย เรื่อง การศึกษา กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขั้นตอนการสอนและการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกในคู่มือฉบับนี้ทั้งหมด เป็นของครูอุทัย แก้วละเอียด ที่ได้รับถ่ายทอดจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งผู้เรียบเรียงได้ดำเนินการวิเคราะห์และจัดทำเป็นหมวดหมู่เป็นขั้นตอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีได้ปรับเปลี่ยนไปจากกระบวนการสอนของครูอุทัย แก้วละเอียดแต่อย่างใด

เนื้อหาสาระในคู่มือฉบับนี้ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ รวมถึงการเตรียมการที่จำเป็นสำหรับการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐาน ท่วงทำนอง การจับไม้ วิธีการตีระนาดเอกในลักษณะต่าง ๆ วิธีการฝึกซ้อมระนาดเอก โน้ตแบบฝึกและบทเพลงที่ใช้ในการสอน ลักษณะของกลอนระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ การวัดและประเมินผลตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด ความเป็นมาของระนาดเอกลักษณะทางกายภาพของระนาดเอก พร้อมรูปภาพประกอบในขั้นตอนที่สามารถแสดงตัวอย่างด้วยรูปภาพได้ คู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาตินี้ เป็นเอกสารที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจในการเรียนการสอนระนาดเอก เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนากระบวนการการบรรเลงระนาดเอกของผู้ที่มีความสนใจต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	125
1. แนวทางการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด	121
ทำนอง.....	122
การจับไม้ระนาดเอก.....	124
ลักษณะการตีระนาดในรูปแบบต่าง ๆ	126
การฝึกซ้อมการบรรเลงระนาดเอก.....	130
2. ลักษณะของกลอนระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ.....	133
3. การวัดและประเมินผลตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด.....	138
ภาคผนวก.....	148

คำชี้แจงในการใช้คู่มือ

คู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด ฉบับนี้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้สนใจเรียนระนาดเอก ในการสอนและการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงระนาดเอกตามขั้นตอนถูกต้องด้วยตนเอง รวมถึงการศึกษาความรู้ในด้านระนาดเอก โดยรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระต่าง ๆ ในคู่มือ เป็นรูปแบบที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ งานวิจัยแล้วสรุปเป็นรูปแบบของคู่มือ ซึ่ง ประกอบด้วย

1. เนื้อหาสาระ

เป็นข้อมูลสำหรับผู้เรียนระนาดเอกควรต้องเรียนรู้ และเข้าใจ ควบคู่กับการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอก ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1.1. เนื้อหาสาระ เป็นการเขียนเกี่ยวกับเนื้อหาของผู้ที่จะเรียนระนาดเอกชั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับระนาดเอก อันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และปฏิบัติทักษะระนาดเอกได้อย่างถูกต้องและเข้าใจยิ่งขึ้นโดยเนื้อหาสาระในคู่มือประกอบด้วย

2.1.1 การฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด ประกอบไปด้วย ท่ารำ การจับไม้ วิธีการตีระนาดเอกในลักษณะต่าง ๆ

2.1.2 โน้ตแบบฝึกและบทเพลงที่ใช้ในการสอน เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแบบฝึกต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน เช่น แบบฝึกสำหรับตีฉาบ แบบฝึกสะเดาะ ฝึกสะบัด แบบฝึกกรอ ฝึกรว ส่วนบทเพลงที่ใช้ในการสอน ได้แก่ เพลงสาธุการ รวมถึงตัวอย่างกลอนในลักษณะต่าง ๆ

2.1.3 ลักษณะทางกายภาพของระนาดเอก เป็นการอธิบายส่วนประกอบต่าง ๆ ของระนาดเอก และคำศัพท์ที่ใช้เรียกส่วนประกอบเหล่านั้น โดยแสดงภาพประกอบอย่างชัดเจน

2. การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการวัดและประเมินผลการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกที่ปรากฏในกระบวนการถ่ายทอดของครูอุทัย แก้วละเอียด

3. แหล่งอ้างอิง/แหล่งข้อมูล เป็นข้อมูลที่ใช้ คู่มือ สามารถศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียด หรือประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งข้อมูลประเภทหนังสือ งานวิจัย

คู่มือเล่มนี้มีข้อมูลความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงระนาดเอก รวมถึงองค์ความรู้ในกระบวนการถ่ายทอดระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด อย่างไรก็ตามผู้ใช้ควรฝึกทักษะทางด้านการบรรเลงระนาดเอกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และสามารถพัฒนาศักยภาพการบรรเลงระนาดเอกของตนเองให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดได้

แนวทางการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด



กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด เป็นกระบวนการถ่ายทอดที่ได้รับจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งประกอบด้วยการสั่งสมประสบการณ์ความรู้ด้านการบรรเลงระนาดเอกและคุณลักษณะความเป็นครูดนตรีไทย ความสามารถด้านทักษะ ทฤษฎีดนตรีไทย ความสามารถในการถ่ายทอดดนตรีไทย การให้ความสำคัญกับผู้เรียน เทคนิคกระบวนการและวิธีการสอนการบรรเลงระนาดเอก การปรับวงปี่พาทย์ การสอนด้วยความรักและความเมตตา สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในกระบวนการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านทักษะการบรรเลงระนาดเอก และเป็นนักดนตรีที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม ให้สังคมดนตรีไทยมีนักดนตรีที่มีศักยภาพทั้งทางด้านทักษะการบรรเลงและการวางตัวให้เป็นนักดนตรีที่ดี เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีไทย อนุรักษ์สืบสานดนตรีไทยให้อยู่คู่กับสังคมไทยต่อไป โดยได้สรุปกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียดไว้ดังนี้

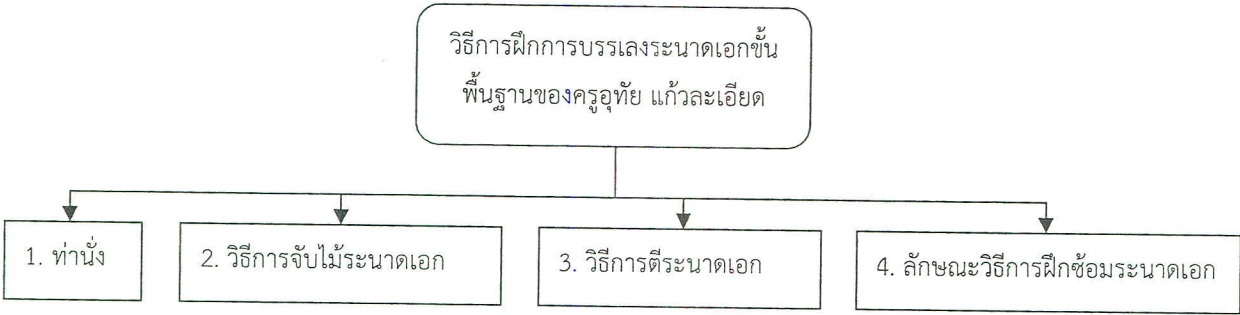
1. การฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด

วิธีการฝึกกระบวนการพื้นฐานในการบรรเลงระนาดเอกในแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด เป็นการให้คำแนะนำสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการบรรเลงระนาดเอก ซึ่งครูอุทัย แก้วละเอียดได้แบ่งขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำนอง

ขั้นที่ 2 วิธีการจับไม้ระนาดเอก

ชั้นที่ 3 วิธีการตีระนาดเอก
 ชั้นที่ 4 ลักษณะวิธีการฝึกซ้อมระนาดเอก



วิธีการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียดได้ยึดถือหลักของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งประกอบไปด้วย การฝึกสร้ระบุคลิภาพของผู้บรรเลง การจับไม้ระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมต่อการบรรเลงในเพลงแต่ละประเภท วิธีการตีระนาดเอก ฝึกการลงเสียงระนาดเอก รวมไปถึงการฝึกซ้อมระนาดเอกให้มีความเหมาะสมต่อลักษณะการบรรเลงในแต่ละรูปแบบการฝึกระนาดเอกในเบื้องต้นนั้น เป็นการสร้างทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลิภาพของผู้บรรเลงในการบรรเลงระนาดเอก เพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการสร้างเสียงระนาดที่มีความเหมาะสมซึ่งมีองค์ประกอบหลายอย่างดังต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 ทำนั่ง

การถ่ายทอดการบรรเลงของครูอุทัย แก้วละเอียดมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ประการแรกที่ผู้ฝึกควรเรียนรู้ก่อนคือ "ทำนั่ง" และ "วิธีการจับไม้ระนาด" ซึ่งจะมีผลต่อการบรรเลงระนาดเอกให้ไพเราะและมีลักษณะเสียงที่แตกต่างกันตามลักษณะของการจับไม้ การจับไม้ระนาดเอกในแต่ละรูปแบบนั้น มีความแตกต่างกันทั้งในด้านของกายภาพ และรูปแบบของเสียงที่บรรเลงออกมา บุคลิกลักษณะท่าทางของผู้บรรเลงระนาดเอก ตามหลักการเรียนการสอนของครูอุทัย แก้วละเอียด จะเน้นย้ำตามหลักของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศรศิลปบรรเลง) โดยให้ผู้เรียนมีบุคลิภาพและท่าทางในการบรรเลงระนาดเอกที่ดี มีความสวยงาม ไม่ได้เน้นที่ความเร็วของการบรรเลง จนเสียกระบวนการพื้นฐานในการบรรเลง ซึ่งบุคลิท่าทางในการบรรเลงก็จะเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เสียงของระนาดเอกที่บรรเลงออกมานั้น มีความไพเราะแตกต่างกันออกไป ซึ่งในสมัยก่อน ตอนที่ครูอุทัย แก้วละเอียดได้เรียนระนาดเอกกับครูหลวง

ประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูอุทัย แก้วละเอียดได้กล่าวถึงวิธีการฝึกบุคลิกลักษณะท่าทางในการบรรเลงคือ

“ตอนที่เรียนกับครู ครูท่านจับให้นั่งตัวตรง คอตั้ง หน้ามองตรง
แล้วนำขนนํ้ามาวางไว้บนหัว แล้วก็ไล่ระนาด ถ้าดีแล้วตัวสั่น ขนนํ้าก็
จะหก”

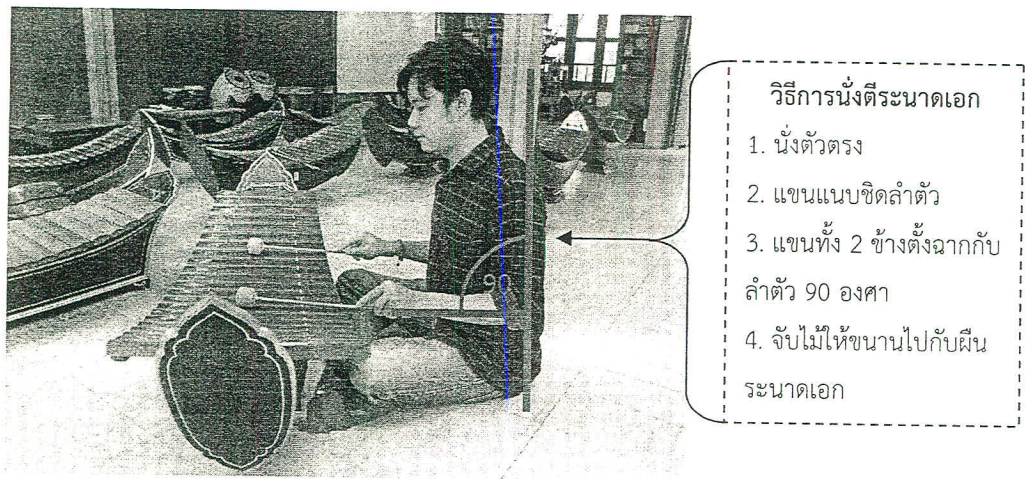
วิธีการฝึกท่าทางหรือบุคลิกลักษณะการบรรเลงนั้น มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้บรรเลงสามารถบรรเลงระนาดเอกได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการ โดยครูอุทัย แก้วละเอียดได้แบ่งขั้นตอนพื้นฐานในการเรียนระนาดเอกไว้ดังนี้

วิธีการนั่งขัดสมาธิในการตีระนาดเอกคือการนั่งให้ ออกมาย ไหล่ผึ่ง หน้าตั้ง ตัวตรง นั่งอยู่ตรงกึ่งกลางของรางระนาดโดยนั่งให้ตรงกับฐานหรือเท้าของระนาด ลักษณะการนั่ง ให้ใช้ปลายเท้าซ้ายสอดไว้ใต้เท้าขวาส่วนปลายเท้าขวายื่นเข้าไปใต้รางระนาดเอก และสามารถเปลี่ยนสลับเท้าในลักษณะเดียวกันได้ โดยปลายเท้าสามารถควบคุมรางระนาดเอกไว้ เมื่อในบางกรณี การบรรเลงอาจมีความเร็ว ทำให้รางระนาดเอกลั่น เกิดการเคลื่อนหรือกระเพื่อม ผู้บรรเลงจะสามารถใช้ปลายเท้าควบคุมรางระนาดเอกให้อยู่ในตำแหน่งที่มีความถูกต้องได้



- วิธีการฝึกทำนั่งในการบรรเลงระนาดเอก
1. ตัวของผู้บรรเลงอยู่กึ่งกลางของรางระนาด นั่งตัวตรง
 2. แขนแนบลำตัว โดยช่องว่างระหว่างแขนและลำตัวอยู่ห่างประมาณ 1 ฝ่ามือ
 3. สอดขาทั้งสองข้างขัดสมาธิ โดยไม่ยกขาข้างใดข้างหนึ่ง ขึ้นมาวางทับกัน

ภาพที่ 1 ทำนั่งในการบรรเลงระนาดเอก (ด้านหน้า)



ภาพที่ 2 ทำนั่งในการบรรเลงระนาดเอก (ด้านข้าง)

ลูกศิษย์ที่มาเรียนกับครูอุทัย แก้วละเอียดส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ครูอุทัย แก้วละเอียดก็จะให้นั่ง "ขัดสมาธิ" และลูกศิษย์ที่เป็นผู้หญิง ครูอุทัย แก้วละเอียดให้คำแนะนำว่าควรนั่งพับเพียบเพื่อความสวยงาม ทั้งนี้ก็แล้วแต่ความเหมาะสมหรือความถนัดของลูกศิษย์ ลูกศิษย์ที่เป็นผู้หญิง ครูอุทัย แก้วละเอียดก็ได้ให้คำแนะนำว่าควรที่จะนั่งพับเพียบเพื่อความสวยงาม หรืออาจนั่งขัดสมาธิเพื่อให้เกิดความสะดวกในการบรรเลง เนื่องจากการนั่งขัดสมาธิทำให้การทรงตัวของผู้บรรเลงมีความมั่นคง และเคลื่อนไหวช่วงแขนได้นิ่งมากขึ้น ช่วยให้การบรรเลงเป็นไปได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ครูอุทัย แก้วละเอียดให้ความสำคัญกับทำนั่งในการบรรเลงระนาดเอก เพราะผู้บรรเลงจะมีบุคลิกที่สวยงาม เมื่อผู้ชมหรือผู้ฟังได้เห็น ก็จะทำให้รู้ว่าคุณบรรเลงนั้น ให้ความสำคัญต่อรายละเอียดในส่วนของบุคลิกภาพ ทำให้เกิดภาพที่สวยงามต่อผู้ชมผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 2 การจับไม้ระนาดเอก

การจับไม้ระนาดเอก ครูอุทัย แก้วละเอียดมีลักษณะและวิธีการจับไม้ระนาดเอกแบบเดียวกับครูประสิทธิ์ ถาวร ซึ่งการจับไม้ระนาดเอกที่ถูกวิธีมีส่วนช่วยให้การบรรเลงมีคุณภาพและเกิดความไพเราะ หลักการจับไม้ระนาดเอกที่ถูกต้องคือนิ้วทุกนิ้วจะต้องจับไม้ระนาดให้แน่นโดยมี ความยาวประมาณ 1 ใน 3 ของก้านไม้ เมื่อเริ่มจับให้หงายฝ่ามือขึ้นให้ก้านไม้ระนาดวางพาดกระชับกับร่องกลางตรงข้อมือและเลยเข้าไปใต้แขนเล็กน้อย นิ้วชี้เหยียดหงายรองรับก้านไม้ระนาดไว้ นิ้วหัวแม่มือบีบกระชับด้านข้างของก้านไม้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อยรวบจับก้านไม้ระนาดไว้ โดยจับไม้ระนาดเอกแบบปากไก่ และปากกาในขั้นต้นก่อน

เมื่อจับก้านไม้ระนาดแน่นแล้ว ให้พลิกฝ่ามือและแขนคว่ำลง โดยให้ก้านไม้ระนาดยังคงอยู่ระหว่างตรงกลางร่องมือพอดี ข้อศอกและไหล่แนบกับลำตัวโดยให้แนวไม้ระนาดกับแขนของผู้บรรเลงเป็นแนวเส้นตรงเดียวกันดังภาพ



วิธีการจับไม้ระนาดเอก

1. แขนและไม้ระนาด
อยู่ในแนวเส้นตรง
ขนานไปกับพื้นระนาด
เอก
2. มือทั้งสองข้างจับไม้
ระนาดเอก ให้รู้สึกไม่
เกร็งจนเกินไป

ภาพที่ 3 ลักษณะการจับไม้ระนาดเอก

ขั้นที่ 2 การจับไม้ระนาดเอก

ครูอุทัย แก้วละเอียดยกให้คำอธิบายความแตกต่างของลักษณะการจับไม้ระนาดเอก และลักษณะของเสียงระนาดที่ออกมา โดยแบ่งลักษณะการจับไม้ระนาดเอกออกเป็น 3 แบบได้แก่

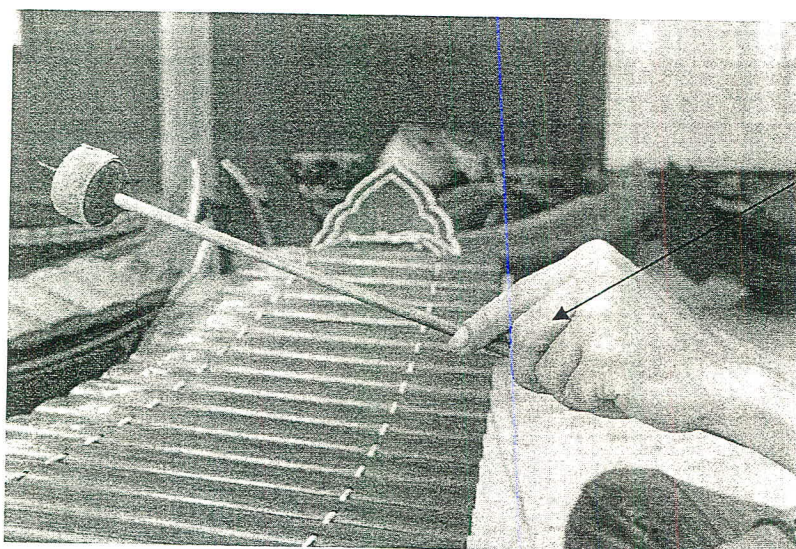
1) การจับแบบ "ปากกา" คือการจับโดยให้ก้านไม้ระนาดแนบอยู่กลางร่องมือ ใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง และ นิ้วก้อย รวบกำก้านไม้ระนาดให้นิ้วเรียงชิดติดกัน ส่วนนิ้วหัวแม่มือวางแนบขนานไปกับก้านไม้และปลายนิ้วชี้แตะอยู่บนก้านไม้ระนาด ครูอุทัย แก้วละเอียดยกแนะนำประโยชน์ของการจับไม้ระนาดแบบปากกา คือทำให้มีความคล่องตัวใช้กับการบรรเลงประเภทเพลงลูกล่อลูกขัด เพลงประเภทสองไม้ หรือลูกรวในการบรรเลงเพลงเดี่ยว อีกทั้งมีความเหมาะสมสำหรับการฝึกหัดเบื้องต้นในลักษณะการตีฉากเพื่อฝึกหัดให้เสียงระนาดชัดเจนและดังสม่ำเสมอ และมีลักษณะของมือและแขนของผู้บรรเลงที่มีความสวยงาม



วิธีการจับไม้แบบปากกา
จับไม้ให้นิ้วชี้ สัมผัสกับไม้
ระนาดเอก โดยวางนิ้วชี้ไว้
บนตำแหน่งของก้านไม้
ระนาด

ภาพที่ 4 สาธิตการจับไม้ระนาดเอกแบบปากกา

2) การจับแบบ "ปากไก่" ลักษณะคล้ายการจับแบบปากกาแต่แตกต่างที่ตรงนิ้วชี้คือ การจับไม้แบบปากไคนิ้วชี้จะตกลงจากด้านบนของก้านไม้ระนาดโดยอยู่ด้านตรงข้ามกับนิ้วหัวแม่มือ ก้านไม้ระนาดติดอยู่ด้านข้างตำแหน่งประมาณ กกเล็บหรือโคนเล็บ ประโยชน์ของการจับไม้แบบปากไก่ทำให้เกิดเสียงที่มีความสง่างามมีความภูมิฐานและนุ่มนวล เหมาะกับการบรรเลงเพลงทั่วไป

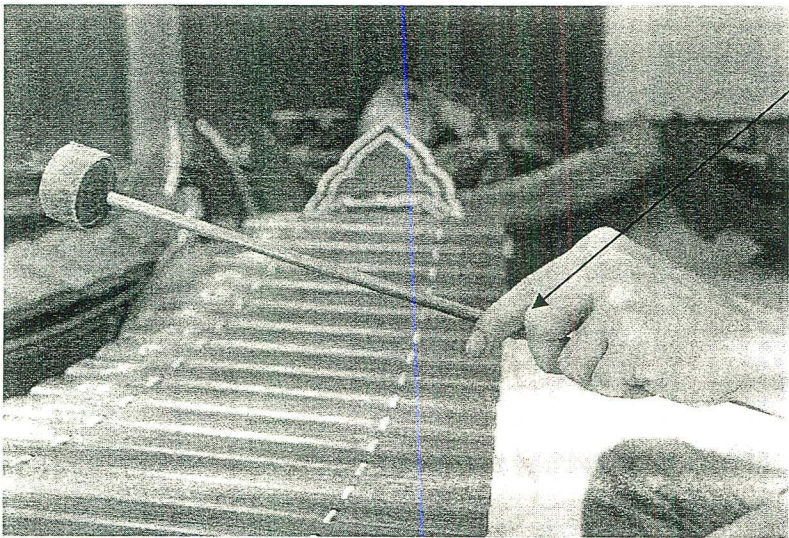


วิธีการจับไม้แบบปากไก่
จับไม้ให้นิ้วชี้ สัมผัสกับไม้
ระนาดเอก โดยนิ้วชี้ยื่น
ออกไปด้านข้างของไม้
ระนาดเอก ครึ่งองคุลี

ภาพที่ 5 สาธิตการจับไม้ระนาดเอกแบบปากไก่

3) การจับแบบ "ปากนกแก้ว" ลักษณะคล้ายการจับแบบปากไก่แต่การจับแบบปากนกแก้วจะต้องให้ก้านไม้ระนาดติดอยู่ด้านข้างนิ้วชี้บริเวณเส้นข้อข้างบนของนิ้ว ประโยชน์ของการจับไม้แบบปากนกแก้วทำให้เสียงในการบรรเลงมีพลังอำนาจ เสียงของระนาดเอกจะโตและลึก การจับแบบ

ปากนกแก้วมีข้อเสียบางประการตรงที่เมื่อบรรเลงแล้วเสียงของระนาดเอก จะไม่มีความไพเราะและบางครั้งอาจดูไม่สวยงาม และต้องใช้กำลังในการตีมาก เพื่อที่จะทำให้เกิดเสียงดังทำให้บุคลิกท่าทางในการบรรเลงดูไม่สวยงามตามหลักของการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐาน



วิธีการจับไม้แบบนกแก้ว
จับไม้ให้นิ้วชี้ สัมผัสกับไม้
ระนาดเอก โดยนิ้วชี้ยื่น
ออกไปด้านข้างของไม้
ระนาดเอก หนึ่งองคุลี

ภาพที่ 6 สาธิตการจับไม้ระนาดเอกแบบปากนกแก้ว

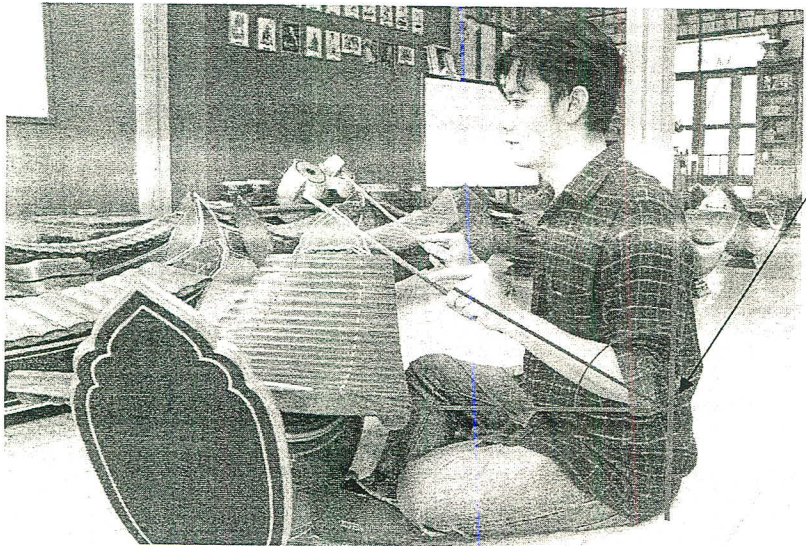
ตามหลักการฝึกการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด เมื่อผู้เรียนมีความชำนาญในการปฏิบัติเกี่ยวกับท่วงท่า การจับไม้แล้ว ลำดับต่อไปคือการอธิบายถึงลักษณะการตีระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน แล้วแต่ผู้บรรเลงจะเลือกใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับวิธีการบรรเลงเพลงในแต่ละแบบ เพลงในแต่ละเพลง

ขั้นที่ 3 วิธีการตีระนาดเอก

การฝึกการบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียด ได้มีการแบ่งลักษณะการตีระนาดเอกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตีฉาก ตีลิ้ม และตีครึ่งข้อครึ่งแขน โดยในแต่ละรูปแบบแต่ละประเภทของการตีระนาดเอกนั้น มีความแตกต่างกันของกำลังที่ใช้ และการตีในลักษณะต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างในเรื่องของเสียงระนาดเอกที่ออกมา โดยครูอุทัย แก้วละเอียดได้แนะนำรูปแบบของการตีระนาดเอกแต่ละรูปแบบไว้ดังนี้

1) การตีฉาก

ครูอุทัย แก้วละเอียดแนะนำในการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกขึ้นพื้นฐานไว้ว่า เมื่อลูกศิษย์ที่มาเรียนนั้น บางคนมีพื้นฐานหรือไม่มีก็แล้วแต่ คนที่ไม่มีพื้นฐานจะต่อเพลงสั้น ๆ ก่อน พอได้ระยะหนึ่งแล้วค่อยหัดให้ตีฉาก เพื่อไม่ให้เบื่อ ส่วนคนที่มีพื้นฐานแล้ว ก็จะให้ไล่ฉากก่อน แล้วค่อยต่อเพลง การที่จะตีเก็บคู่แปดให้ได้เสียงระนาดเอกที่ไพเราะน่าฟังนั้นมีพื้นฐานสำคัญมาจากการฝึกตีระนาดที่เรียกกันว่า “ตีฉาก” คือการกำหนดรู้การใช้กำลั๊งกล้ำมเนื้อแขนเพื่อให้ได้เสียงระนาดที่ดังเท่ากันทั้งสองมือ ผู้ที่เรียนระนาดเอกทุกคนจะต้องฝึกการตีฉากเพื่อปรับน้ำหนักมือทั้งสองข้างให้เสมอกันเสียงระนาดเอกจึงจะคมชัดเจน โดยมีขั้นตอนการฝึกดังนี้



- ขั้นตอนการฝึกตีฉาก
1. จับไม้แบบปากกา

2. ยกไม้ให้มีความสูงจาก
พื้นระนาดประมาณ 45
องศา

3. จากก้นนั้นตีลงมาบนพื้น
ระนาด โดยให้แขนทั้งสอง
ข้างลงน้ำหนักเสียงเท่ากัน

ภาพที่ 7 สาธิตลักษณะการตีฉาก

แบบฝึกการตีฉากของครูอุทัย แก้วละเอียด

ขั้นที่ 1 จับไม้แบบปากกา เพื่อความมั่นคงของมือ จากนั้นเริ่มตีจากเสียง ซ คู่แปด ตำแหน่งตรงกลางของผืนระนาดเอก โดยตีอย่างสม่ำเสมอ

แบบฝึกที่ 1

ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ
ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ	ซ ซ ซ ซ

บน มือขวา
ล่าง มือซ้าย

ขั้นที่ 2 เมื่อน้ำหนักมือทั้งสองข้างเท่ากันแล้ว จากนั้นเริ่มตีจากเสียง ซ คู่แปด ตำแหน่งล่างของ ผืนระนาดเอก โดยตีอย่างสม่ำเสมอ แล้วไล่เสียงไปจนถึงช่วงบนของผืนระนาดเอก

แบบฝึกที่ 2

ซ ซ ซ ซ	ล ล ล ล	ท ท ท ท	ด ด ด ด	ร ร ร ร	ม ม ม ม	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซุ ซุ ซุ ซุ	มือขวา
ซ ซ ซ ซ	ล ล ล ล	ท ท ท ท	ด ด ด ด	ร ร ร ร	ม ม ม ม	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซ ซ ซ ซ	มือซ้าย

ขั้นที่ 3 เมื่อผู้บรรเลงมีความชำนาญแล้ว ให้เปลี่ยนเสียงตามแบบฝึกการตีฉากต่อไป เพื่อความแม่นยำในการบรรเลงระนาดเอก

แบบฝึกที่ 3

ซ ซ ล ล	ท ท ด ด	ร ร ม ม	ฟ ฟ ซ ซ	ซ ซ ล ล	ท ท ดั ดั	ร ร ม ม	ฟ ฟ ซุ ซุ	มือขวา
ซ ซ ล ล	ท ท ด ด	ร ร ม ม	ฟ ฟ ซ ซ	ซ ซ ล ล	ท ท ดั ดั	ร ร ม ม	ฟ ฟ ซุ ซุ	มือซ้าย

โดยทั้ง 3 แบบฝึกนี้ สามารถใช้ฝึกตีฉาก ตีส่งมือ ตีลิ้ม และตีครึ่งข้อครึ่งแขนได้

การฝึกตีฉาก ทำให้ผู้บรรเลงสามารถวัดน้ำหนักของมือทั้งสองข้างได้เท่ากัน สังเกตจากเสียงที่ออกมา เมื่อออกแรงตีแล้ว ถ้ามือทั้งสองข้างเท่ากัน เสียงของลูกระนาดคู่แปดก็จะเท่ากัน แต่ถ้าหากมือข้างใดข้างหนึ่ง ลงไม่พร้อมกันแล้ว เสียงที่ออกมาก็จะไม่เท่ากัน โดยส่วนใหญ่ครูอุทัย แก้วละเอียดยได้แนะนำผู้เรียนให้ตีมือทั้งสองข้างให้เท่ากัน เพื่อเสียงที่ออกมานั้น จะมีความกลมกลืนกันของมือทั้งสองข้าง โดยผู้เรียนบางคนอาจนึกขวา เวลาฝึกตีก็ให้เน้นที่มือซ้าย เพราะมือขวาจะมีน้ำหนักเสียงที่ตั้งอยู่แล้ว เมื่อเน้นที่มือซ้าย เสียงที่ออกมาก็จะเท่ากัน การฝึกตีฉาก ยังเป็นการทดสอบเสียงระนาดของผู้บรรเลง ว่าผู้บรรเลงนั้น มีความสามารถในการลงมือทั้งสองข้างเท่ากันหรือไม่ โดยส่วนใหญ่การตีฉากจะใช้เพื่อการฝึกซ้อมเพื่อทดสอบตนเองเท่านั้น ไม่นิยมใช้ในการบรรเลงรวมวง เพราะผู้บรรเลงจะต้องใช้กำลังมาก และทำให้เกิดการเสียบุคลิกในการบรรเลงได้ เมื่อผู้บรรเลงสามารถตีฉากได้แล้ว ก็ให้ฝึกรูปแบบการตีในลักษณะต่อไปเพื่อผู้เรียนจะได้รู้ถึงลักษณะความแตกต่างของเสียงระนาด และสามารถเลือกใช้ลักษณะการบรรเลงได้อย่างถูกต้อง

2). การตีส่งมือหรือการตีลิ้ม

การตีส่งมือหรือการตีลิ้ม คือ การตีเก็บสองมือพร้อมกันโดยไม่ได้ยกไม้สูงเหมือนการตีฉากยกไม้สูงเพียง 1 คืบ แล้วลงเสียงเท่ากัน แล้วรีบยกมือขึ้น การตีลักษณะนี้เหมาะกับการตีระนาดเอกมโหรี ซึ่ง

เป็นการประดิษฐ์เสียงระนาดให้มีความคมชัดไพเราะเหมาะสมกับวงมโหรี การตีสืมนี้นับเป็นรูปแบบการตีเพื่อให้เสียงระนาดเอกนั้น มีความใสกังวาน เหมาะกับการบรรเลงในวงมโหรี เพราะเสียงระนาดที่ออกมา นั้น จะมีความกลมกลืนกับเครื่องสาย และระดับเสียงก็จะไม่ดังเกินระดับเสียงของเครื่องสาย ทำให้ภาพรวมของวงมโหรีนั้น ออกมาได้อย่างไพเราะ ครูอุทัย แก้วละเอียดยึดได้แนะนำวิธีการจับไม้ระนาดเอกที่เหมาะสมกับการตีส้อมหรือตีสืม คือ ควรจับไม้ระนาดเอกแบบปากกา เสียงที่ออกมาจะมีความไพเราะเหมาะสมกับการบรรเลงในวงมโหรี การตีในลักษณะนี้ ผู้บรรเลงควรฝึกให้มือทั้งสองข้างมีความเท่ากัน โดยผู้เรียนจะต้องผ่านการตีฉากมาแล้ว แล้วจึงมาวัดน้ำหนักมือในการตีส้อมหรือตีสืมอีกครั้งหนึ่ง



- ขั้นตอนการฝึกตีส้อมหรือตีสืม
1. จับไม้แบบปากกา
 2. ยกไม้สูงจากพื้นระนาดเอกประมาณ 1 คืบ
 3. จากนั้นตีลงมาบนพื้นระนาด โดยให้แขนทั้งสองข้างลงน้ำหนักเสียงเสมอกัน จากนั้นยกไม้ระนาดเอกขึ้นไว้ตำแหน่งเมเหนือพื้นระนาดอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 8 สาธิตลักษณะการส้อมหรือการตีสืม

3) การตีครึ่งซ้อครึ่งแขน

การตีครึ่งซ้อครึ่งแขน คือ การตีโดยใช้กล้ามเนื้อแขนสลับกับซ้อมือโดยการผ่อนแขนและซ้อมือทำให้เกิดเสียงที่นุ่มนวล และยังเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์เสียงระนาดเอกแบบต่าง ๆ อีกมากมาย ช่วยให้ผู้บรรเลงผ่อนแรงในการบรรเลงระนาด เมื่อผู้บรรเลงมีความชำนาญก็จะสามารถตีให้เสียงระนาดมีความร้อนได้ดี ซึ่งลักษณะการตีระนาดรูปแบบครึ่งซ้อครึ่งแขนนี้ เป็นรูปแบบที่ครูอุทัย แก้วละเอียดยึดได้คำแนะนำว่า เมื่อทำการฝึกซ้อมและไล่จนเป็นเวลานานแล้ว ผู้บรรเลงสามารถเพิ่มความเร็วด้วยการตีซ้ออย่างเดียวหรือใช้ในการตีสลับกับการตีแขน หรือเรียกว่า “ระบายซ้อ” เพื่อเป็นการแบ่งใช้กำลังในการบรรเลงระนาดเอกของผู้บรรเลง โดยไม่ให้เกิดอาการเมื่อยล้าจากการบรรเลงระนาดเป็นเวลานาน เป็นการฝึกในลำดับขั้นที่สูงขึ้นไป เพื่อให้การบรรเลงมีความคล่องตัว หรือ “ร้อน” แต่ลักษณะของเสียงระนาดนั้น จะมีความเบา ไม่ค่อยหนักแน่น อยู่ที่ผู้บรรเลงจะมีสนิยมแบบใดในการบรรเลง และครูอุทัย แก้วละเอียดยึดได้แนะนำการเพิ่มความชัดเจนให้กับการบรรเลงอีกเช่น

วิธีการฝึกตีสะเดาและสะบัดของครูอุทัย แก้วละเอียด

การตีสะเดา คือการตีเสียงคู่แปด 3 พยางค์ห่างเท่า ๆ กัน โดยยืนเพียงเสียงเดียว มีพื้นฐานมาจากการตีฉากแล้วเพิ่มความถี่ให้ละเอียดขึ้น ในการบรรเลงจริงใช้การตีในความถี่สูงสุดเท่าที่จะทำได้

เมื่อผู้เรียนมีความชำนาญในการบรรเลงแล้ว ให้เริ่มการฝึกการใช้กล้ำมเนื้อแขน โดยการเกร็งให้เป็นจังหวะ ครูอุทัย แก้วละเอียดแนะนำให้ฝึกโดยการตี ช้า ๆ ชัด ๆ ก่อน เมื่อได้ความรู้สึกแล้ว จึงตีให้เร็วขึ้นจนเกิดความเคยชิน แล้วจึงฝึกให้มีความชัดเจนตามแบบฝึกของครูอุทัย แก้วละเอียด คือ

ขั้นที่ 1 การฝึกตีสะเดาโดยการเรียนตัวโน้ตจากล่างขึ้นบน โไล่ไปจนสุดผืนระนาด แล้วจึงไล่สะเดากลับมา

แบบฝึกที่ 1

- ซ ซ ซ	- ล ล ล	- ท ท ท	- ด ด ด	- ร ร ร	- ม ม ม	- ฟ ฟ ฟ	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

 : การตีสะเดาให้เสียงมี 3 พยางค์

ขั้นที่ 2 การฝึกตีสะเดาโดยการเรียนตัวโน้ตจากบนลงล่าง โไล่ไปจนสุดผืนระนาด แล้วจึงไล่สะเดากลับมา

แบบฝึกที่ 2

- ช ช ช	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร	- ด ด ด	- ท ท ท	- ล ล ล	- ซ ซ ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

 : การตีสะเดาให้เสียงมี 3 พยางค์

การตีสะบัด คือการตีคู่แปด 3 พยางค์ห่างเท่ากันด้วยความเร็ว โดยครูอุทัย แก้วละเอียดให้นับโน้ตตัวแรกเป็นตัวที่ 1 ตัวต่อไปเป็นตัวที่ 2 และตัวสุดท้ายเป็นตัวที่ 3 โดยฝึกลักษณะคล้ายกันกับการสะเดาโดยไล่เสียงจากล่างขึ้นบน

ขั้นที่ 1 การฝึกตีสะบัดโดยการเรียนตัวโน้ตจากล่างขึ้นบน โไล่ไปจนสุดผืนระนาด แล้วจึงไล่สะบัดกลับมา

แบบฝึกที่ 1

- ซ ล ท	- ล ท ด	- ท ด ร	- ด ร ม	- ร ม ฟ	- ม ฟ ช	- ฟ ช ล	- ช ล ท
- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3

 : การตีสะบัดให้เสียงมี 3 พยางค์

ขั้นที่ 2 การฝึกตีสะบัดโดยการเรียนตัวโน้ตจากบนลงล่าง โไล่ไปจนสุดผืนระนาด แล้วจึงไล่สะบัดกลับมา
แบบฝึกที่ 2

- ทํ ลํ ชํ	- ล ช ฟ	- ช ฟ ม	- ฟ ม ร	- ม ร ด	- ร ด ท	- ด ท ล	- ท ล ช
- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3	- 1 2 3

: การตีสะบัดให้เสียงมี 3 พยางค์

วิธีการการตีกรอ คือการตีระนาดเอกโดยการสลับมือทั้งสองข้าง ให้มีความการลงเสียงที่สลับกัน โดยการกรอนั้นจะลงเสียงที่มือซ้ายก่อน จากนั้นจึงสลับเป็นมือขวา สลับไปมาโดยควบคุมความเร็วของมือทั้งสองข้างให้เท่ากัน เมื่อฝึกความเร็วปานกลางจนเกิดความชำนาญแล้ว จึงเพิ่มความเร็วเป็นระดับมาก โดยรักษาระยะการสลับของมือไว้ด้วย

แบบฝึกที่ 1 การตีกรอสลับมือ

ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด
ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด

บน มือขวา
ล่าง มือซ้าย

ในลักษณะการกรอ ครูอุทัย แก้วละเอียดได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การกรอนั้น ก็ถือว่าเป็นรูปแบบการตีระนาดเอกที่มีความไพเราะอีกรูปแบบหนึ่ง คนที่ตีไหวตีเร็ว ก็ไม่อาจตีกรออย่างไพเราะได้ เพราะวิธีการให้ความสำคัญในการฝึกนั้น มีความหมายต่อการบรรเลงในแต่ละรูปแบบ เกิดความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบที่บรรเลงออกมา ทำให้คนที่ตีระนาด มีความแตกต่างกัน มีความหลากหลาย รสมี้อต่างกัน ความไพเราะก็ต่างกัน เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการฝึกทักษะพื้นฐานในการบรรเลงระนาดเอกทั้งหมดแล้ว ลำดับต่อไปเป็นการต่อเพลงให้กับผู้เรียนเพื่อใช้ในการฝึกซ้อมหรือการแสดงการบรรเลงระนาดเอก ครูอุทัย แก้วละเอียดจะนำบทเพลงที่มีกลอนระนาดที่สามารถต่อติดต่อกันได้เรื่อย ๆ เช่น เพลงสาธุการ หรือ เพลงมู่ง มาต่อให้กับลูกศิษย์เพื่อทำการซ้อมไล่มือหรือซ้อมกำลังแขนเพื่อให้แขนทั้งสองข้างมีน้ำหนักเท่ากัน จากนั้นจึงเริ่มต่อเพลงตามความสามารถของผู้เรียนและลำดับขั้นตอนที่ได้นำเสนอไปคือ ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง

ขั้นที่ 4 ลักษณะวิธีการฝึกซ้อมระนาดเอก

ลักษณะวิธีการฝึกซ้อมระนาดเอกขั้นพื้นฐาน หลังจากทีผู้เรียนฝึกท่าทางการตีระนาดเอก การจับไม้ รวมถึงลักษณะการตีในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ต่อไปเป็นการฝึกซ้อมบทเพลงเพื่อให้เกิดความชำนาญในการบรรเลงระนาดเอก ตามแนวทางการฝึกทักษะการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียดมีวิธีการฝึกซ้อมโดยขั้นพื้นฐาน ครูอุทัย แก้วละเอียดจะให้เริ่มต้นด้วยเพลงง่าย ๆ ที่มีความยาวไม่

มากนัก เหมาะสมกับการจดจำของผู้เรียน และใช้ตัวโน้ตที่ซ้ำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำและเกิดความ
แม่นยำในการตีระนาดเอก เช่น เพลงแขกบรเทศชั้นเดียว

แบบฝึกเพลงแขกบรเทศชั้นเดียว

ท่อนที่ 1

ดํ ล ล ล	ดํ ล ล ล	ดํ ซ ซ ซ	ดํ ล ซ ม	ซ ม ร ด	ซ ด ร ม	ซ ล ซ ม	ซ ม ร ด
-------------	-------------	-------------	-------------	------------	------------	------------	------------

ท่อนที่ 2

ซ ม ซ ร	ม ร ด ล	ซ ม ซ ล	ซ ล ด ร	ซ ม ร ด	ซ ด ร ม	ซ ล ซ ม	ซ ม ร ด
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

โดยเพลงแขกบรเทศนั้น จะมีการใช้ลักษณะการตักลอนสับ ทำให้ผู้ตีเกิดการทำความเข้าใจความง่ายของ
เพลงทำให้ผู้เรียนเกิดการจำเนื้อเพลงได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างกลอนสับในวรรคแรก

ดํ ล ล ล	ดํ ล ล ล	ดํ ซ ซ ซ	ดํ ล ซ ม
-------------	-------------	-------------	-------------

เพลงแขกบรเทศในช่วงแรก มีความแตกต่าง แต่ช่วงหลังของเพลงจะมีความเหมือนกัน ทำให้
ผู้เรียนสามารถจดจำทำนองเพลงได้อย่างง่ายดาย ครูอุทัย แก้วละเอียดแนะนำควรใช้เพลงนี้ สอนเด็กที่เพิ่ง
หัดเรียนระนาดเอกในชั้นเริ่มต้น เพราะจะทำให้เด็ก ๆ เกิดความมั่นใจในเวลาตีระนาดเอก และเพลงมี
ความสั้นเหมาะแก่การจดจำของเด็ก

เมื่อผู้เรียนสามารถบรรเลงระนาดเอกได้พอสมควรแล้ว จากนั้น ครูอุทัย แก้วละเอียดก็จะต่อเพลง
ฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เพื่อเอาไวฝึกซ้อมการบรรเลงระนาดเอก โดยเพลงฉิ่งมุล่งชั้นเดียว ครูอุทัย แก้วละเอียด
แนะนำให้ใช้เป็นเพลงฝึกซ้อม ทั้งในด้านของการใช้กำลังแขน ท่วงท่า การจับไม้ รวมถึงลักษณะการตี
ระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ ตามรสนิยมของผู้เรียน โดยมีโน้ตเพลงดังต่อไปนี้

เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ทางระนาดเอก

ท่อน1

(ดรัมร	ชมรด	ทดรล	ทดรด	รมฟข	ลขฟม	รมฟข)
--------	------	------	------	------	------	-------

ซ้ำ

(ดรัมร	ขฟมร	ชมฟข	ลฟขล	ดัลขฟ	ขฟมร	มฟขล)
--------	------	------	------	-------	------	-------

ซ้ำ

ชลทดี	ทลทดี	ทลรดี	ทลทดี	มขมล	ชลดรี	มดีมรี	ดีทลช
-------	-------	-------	-------	------	-------	--------	-------

ดีลชฟ	ชฟมร	ชรฟช	ลฟชล	ชลทดี	ทลขม	ฟชลช	ฟมรด
-------	------	------	------	-------	------	------	------

รมชล	ชลดรี	มดีมรี	ดีทลช	ดีลชฟ	ชฟมร	มรดร	มฟชล
------	-------	--------	-------	-------	------	------	------

(รמר	ลดีลล	ชชฟช	ดีลลล	รีมรีดี	ชลลล	รμφช	ดีฟฟฟ
------	-------	------	-------	---------	------	------	-------

ดรมฟ	ชฟมร)	ซ้ำแล้วกลับต้น
------	-------	----------------

ท่อน2

(ดรมร	ขมรด	ทดรล	ทดรด	ขดรม	ฟลชฟ	ดรมฟ	ชฟมร)
-------	------	------	------	------	------	------	-------

ซ้ำ

(ขมรม	ขมลช	มลชร	มรดล	ขดรม	ฟลชฟ	ดรมฟ	ชฟมร)
-------	------	------	------	------	------	------	-------

ซ้ำ

(รמר	ลดีลล	ดีขดีล	ชฟมร	ลขรม	ฟลชฟ	ดรมฟ	ชฟมร)
------	-------	--------	------	------	------	------	-------

ซ้ำ

กลับต้น

ท่อน3

ดรมร	ขมรด	ทดรล	ทดรด	รทดร	มรดช	ดขดร	ดรมฟ
------	------	------	------	------	------	------	------

ดรมร	ขมรด	ทดรล	ทดรด	รทดร	มรดช	ดขดร	ดรมฟ
------	------	------	------	------	------	------	------

ดรมฟ	มรมฟ	มรชฟ	มรมฟ	ลฟชล	ดีลชฟ	ชฟมร	มรดช
------	------	------	------	------	-------	------	------

ดรมฟ	มรมฟ	มรชฟ	มรมฟ	ลฟชล	ดีลชฟ	ชฟมร	มรดท
------	------	------	------	------	-------	------	------

ลชลท	ลทดร	มฟมร	ดทดร	ฟมฟร	มฟมฟ	ชรชล	ชลทดี
------	------	------	------	------	------	------	-------

ทลชฟ	ชฟมร	มรดท	ลทดร	มดรม	รμφช	ลฟชล	ชลทดี
------	------	------	------	------	------	------	-------

(รํมรํดํ	ชทลช	มลขม	รมชล	ทคํทล	ทลชร	ชรชล	ชลทคํ)
----------	------	------	------	-------	------	------	---------

ฟลลฟ	ชลทคํ	ทลชฟ	ลชฟค	คชคค	รลรร	มรดท	ลทคค
------	-------	------	------	------	------	------	------

มคคค	ฟลลฟ	ชฟมค	มคคค	คชคค	รลรร	มรดท	ลทคค
------	------	------	------	------	------	------	------

มคคค	ฟคคค	ชคคค	ลคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
------	------	------	------	------	------	------	------

เมื่อต่อเพลงจึงมู่ลงชั้นเดียวจบแล้ว จากนั้นครูอุทัย แก้วละเอียดแนะนำวิธีการไล่นาเอกไว้ 2 วิธีคือ

1. วิธีการไล่นาเอก

การไล่นาเอกแบบปิดผ้า คือ เอาผ้าขนาดยาวเท่าผืนนาเอก มาวางไว้บนผืนนาเอก จากนั้นค่อยตีสองไป เสียงของนาเอกจะไม่ค่อยดัง เพราะมีผ้าปิดเอาไว้ ประโยชน์ของการไล่นาเอกแบบปิดผ้า จะทำให้เมื่อไล่ไปสักพักหนึ่งแล้ว เมื่อเปิดผ้าออกจะสังเกตว่า เสียงนาเอกที่ตีสองไปนั้น จะมี

ความดังกว่าเดิม และตีย่ายขึ้น เพราะกำลังในการตีระนาดจะเพิ่มขึ้น เสียงของการตีระนาดจะดัง การตีในลักษณะนี้ จะเพิ่มกำลังแขนของผู้บรรเลงจากความหนักของผ้าที่ตึงไป

2. วิธีการไล่แบบไม่ปิดผ้า

การไล่แบบเปิดผ้า คือ การไล่ระนาดโดยไม่ต้องนำผ้ามาปิด แต่วิธีการตีจะมีลักษณะยาวนานกว่าแบบปิดผ้า เพราะผู้บรรเลงสามารถบรรเลงง่ายและยาวนานกว่า จึงเป็นที่นิยมในการฝึกซ้อมของแต่ละผู้บรรเลง ไม่มีความซับซ้อน ครูอุทัย แก้วละเอียดได้แนะนำวิธีการไล่แบบนี้คือ ต้องมีคนคอยกำกับจังหวะควบคุมไว้ โดยผู้บรรเลงเมื่อตีไปเรื่อย ๆ ความเร็วจะลดลง ดังนั้น จึงควรที่จะมีคนคอยกำกับจังหวะเพื่อไม่ให้ความเร็วที่ไถ่มานั้น เกิดช้าลงไป ควรให้ความเร็วสม่ำเสมอ หรือเร็วขึ้น

ลักษณะของกลอนระนาดเอกในรูปแบบต่าง ๆ

การตีระนาดเอกนั้น เมื่อฝึกขั้นตอนพื้นฐานสำเร็จแล้ว ตามหลักของครูอุทัย แก้วละเอียดจะไล่ด้วย เพลงฉิ่งมู่งขึ้นเดี่ยว หรือเพลงสาธุการ เพื่อให้เกิดการใช้กำลังของกล้ามเนื้อแขนที่ถูกต้อง ตามหลักของครูอุทัย แก้วละเอียด การฝึกตีระนาดเพลงนี้ ควรจดจำโน้ตเพลงให้มีความแม่นยำก่อน จึงจะทำการไล่มือได้ โดยวิธีการตีนั้นควรมีการกำหนดจังหวะ เพื่อเป็นการฝึกให้เกิดความคงที่ในการฝึกฝน จุดมุ่งหมายของการฝึกการไล่ระนาดเอกนั้นประกอบไปด้วย การฝึกความแม่นยำ และการฝึกการแปรทาง เพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ในตัวของผู้บรรเลงเองโดยกลอนส่วนใหญ่ ครูอุทัย แก้วละเอียดกล่าวเสมอว่าเป็นวิธีการคิดแบบโบราณ ลักษณะของกลอนต่าง ๆ ตามรูปแบบการบรรเลง ทางเพลง หรือความหลากหลายของผู้บรรเลง โดยเรียงลำดับตามความง่ายของกลอนดังตัวอย่างเช่น

1.กลอนสับ

ร ร ร ล	ร ร ร ช	ล ล ล ม	ช ช ช ร	ช ช ช ม	ช ช ช ร	ม ม ม ด	ร ร ร ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

2.กลอนไต่ลวด

ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ร ม ร ด	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ร ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

3.กลอนไต่ไม้

ท ล ท ช	ล ท ด ร	ม ร ม ด	ร ม ฟ ช	ท ล ท ช	ล ท ด ร	ม ร ด ร	ด ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

4.กลอนลอดตาข่าย

ล ท ร ม	ร ท ล ช	ฟ ม ร ช	ร ช ล ท	ฟ ม ร ช	ล ท ร ร	ม ฟ ช ล	ร ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

5.กลอนเดินตะเข็บหรือม้วนตะเข็บ

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ฟ ม ี ร ี	ฟ ม ี ร ี ท	ม ี ร ี ท ล	ร ี ท ล ช
เดินหน้า				ถอยหลัง			

6.กลอนย้อนตะเข็บ

ร ม ฟ ช	ล ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ฟ ม ี ร ี	ท ม ี ร ี ท	ล ร ี ท ล	ช ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------------	-------------	-----------	---------

7.กลอนร้อยลูกโซ่

ร ม ช ล	ช ท ล ช	ร ม ช ล	ท ช ล ท	ร ี ม ี ร ี ท	ล ช ล ท	ร ม ช ล	ช ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------------	---------	---------	---------

8.กลอนซ้อนตะเข็บ

ม ร ม ด	ร ม ร ม	ฟ ม ล ม	ฟ ช ล ช	ล ช ล ฟ	ช ล ช ล	ด ี ช ล ด ี	ฟ ล ช ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------	---------

โดยผู้บรรเลงสามารถนำกลอนแต่ละประเภทไปเลือกใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับการบรรเลงเพลงในประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดรูปแบบการบรรเลงที่มีความไพเราะ และการผูกกลอนแต่ละกลอนนั้นเป็นทักษะในการบรรเลงขั้นสูง เพื่อที่จะพัฒนาการบรรเลงระนาดเอกให้เกิดศักยภาพได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการใช้กลอนประเภทต่าง ๆ ในเพลงสาธการ

โน้ตเพลงสาธการ ระนาดเอก

- - ชลท	- ร - ม	ชลท ช	ลท - ล	- ม ร ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร
---------	---------	-------	--------	---------	---------	---------	---------

- ลทด	รฟมร	ดทลท	ดรมฟ	ลทมร	ดทลฟ	ชลทล	ชฟมร
-------	------	------	------	------	------	------	------

(กลอนไต้ลวด)

ลทรม	ชลทด	รมรด	ทลชม	รดทด	รลทด	ชลทด	รดทล
------	------	------	------	------	------	------	------

ชลทร	ลทรม	ฟมรม	ฟชลช	รชลท	ดมรด	ชลทด	รดทล
------	------	------	------	------	------	------	------

(กลอนไต้ลวด)

(กลอนเดิน หรือ ม้วนตะเข็บ)

ร ม ร ด	ท ล ช ม	ร ด ท ด	ร ด ท ล	ท ช ล ท	ด ล ท ด	ร ท ด ร	ม ด ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนเดิน หรือ ม้วนตะเข็บ)

พ ร ม พ	ช ม พ ช	ล พ ช ล	ท ช ล ท	ช ท ล ท	ด ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนย้อนตะเข็บ)

ร ม ร ท	ล ร ท ล	ช ท ล ช	ม ล ช ม	ร ช ม ร	ด ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนไต่ลวด)

ร ม ร ล	ร ม พ ช	พ ม ร ม	พ ช ล ท	ร ม ร ด	ท ล ช ร	ม พ ช ล	ร ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนไต่ไม้)

ท ล ช ล	ช พ ม ร	พ ม ร ม	พ ช ล ช	พ ช ล ม	พ ช ล ช	ท ล ท ช	ล ท ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนไต่ไม้)

ม พ ล พ	ท ล พ ท	ล ท ร ท	ม ร ท ม	ร ท ล พ	ท ล พ ม	ล พ ม ร	พ ม ร ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนไต่ไม้)

(กลอนไต่ลวด)

ล ช ล ท	ด ร ม ร	พ ม ร ม	พ ช ล ช	ร ช ล ท	ด ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พ ม ร ล	ท ด ร ม	ท ล ช ร	ม พ ช ล	พ ม ร ท	ม ร ท ล	ร ท ล ช	ท ล ช ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ล พ ม ร	พ ม ร ท	ร ม พ ช	ล ช พ ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนไต่ไม้)

(กลอนไต่ลวด)

ช ท ล ท	ด ร ม ร	ท ม ร ม	ช ท ล ช	ร ช ล ท	ด ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนร้อยลูกโซ่)

ม ร ท ร	ม ร ช ม	ล ช ม ช	ล ช ท ล	ร ล ท ด	ร ด ท ล	ร ท ล ช	ท ล ช ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนซ้อนตะเข็บ)

(กลอนย้อนตะเข็บ)

ม ล ม ฟ	ช ร ม ฟ	ช ฟ ท ฟ	ช ล ท ล	ท ร ท ล	ฟ ท ล ฟ	ม ล ฟ ม	ร ฟ ม ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนซ้อนตะเข็บ)

ล ร ด ท	ด ช ล ท	ด ท ม ท	ด ร ม ร	ช ท ล ท	ด ร ม ร	ท ม ร ม	ฟ ช ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนซ้อนตะเข็บ)

(กลอนสลับ)

ร ฟ ม ฟ	ช ล ร ช	ฟ ม ร ช	ฟ ช ล ท	ล ท ร ม	ท ร ล ท	ช ล ม ฟ	ช ฟ ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนสลับ)

ร ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ท	ล ท ล ล	ท ร ท ท	ร ม ร ร	ม ฟ ม ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(กลอนสลับ)

พระเจ้าเปิดโลก

ท ร ท ท	ร ม ร ร	ล ท ร ม	ร ด ท ล	ร ม ร ท	ม ร ท ล	ร ท ล ช	ท ล ช ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

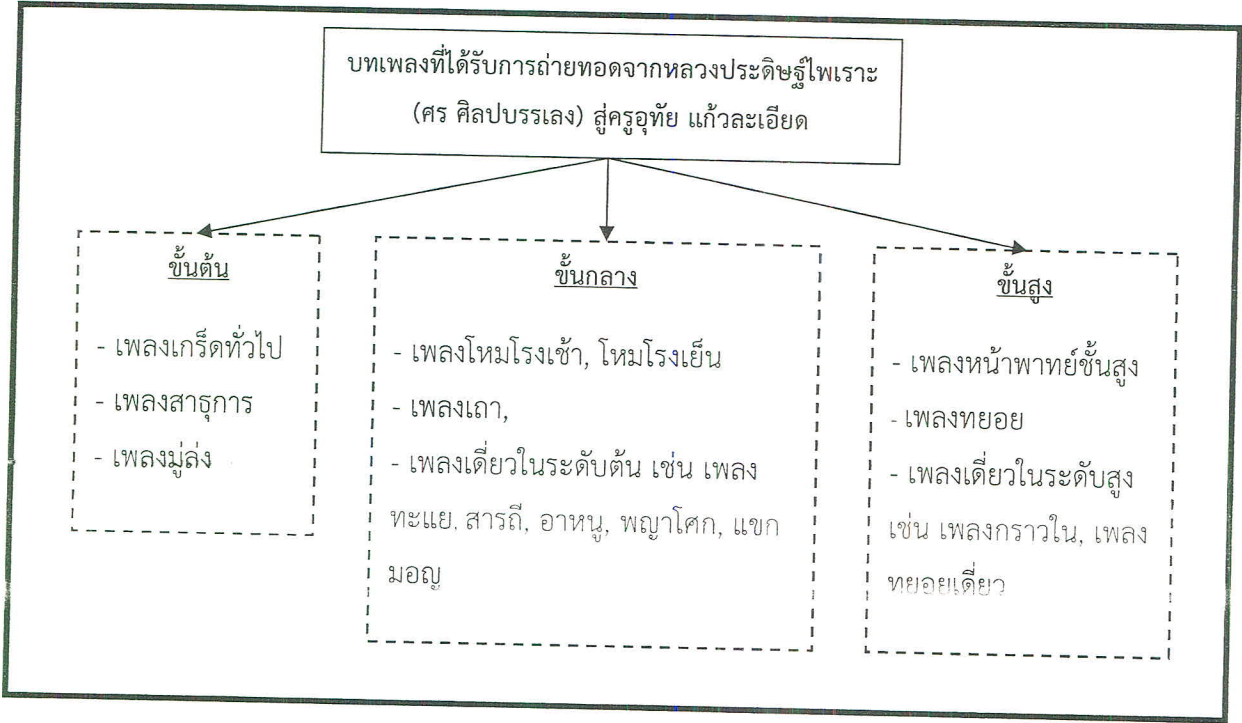
ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ท	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ล ท ด ร	ช ม ร ด	ช ล ท ด	ร ด ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช ล ท ร	ล ท ร ม	ท ม ร ม	ช ท ล ช	ร ช ล ท	ด ม ร ด	ช ล ท ด	- ท - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	- ม ร ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงการใช้กลอนเพลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเพลงสาธการ ซึ่งครูอุทัย แก้วละเอียดได้อธิบายว่า เพลงสุการ ถือเป็นเพลงแม่บท ของกลอนเพลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความไพเราะแตกต่างกัน แล้วแต่จะเลือกใช้เลือกบรรเลง ทางระนาดเอกส่วนใหญ่นั้นเป็นทางระนาดเอกของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งครูอุทัย แก้วละเอียดได้จดจำมาใช้บรรเลงอยู่เสมอ ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูอุทัย แก้วละเอียดได้ให้ความสำคัญในการเคารพนับถือครูบาอาจารย์ การแสดงความกตัญญูและยึดมั่นไว้สอนลูกศิษย์รุ่นหลัง ๆ ต่อไปโดยยึดถือคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักดนตรี แล้วจะอยู่ในสังคมของนักดนตรีอย่างมีความสุขต่อไป

แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนเนื้อหาและบทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอน



การวัดและประเมินผลในแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด

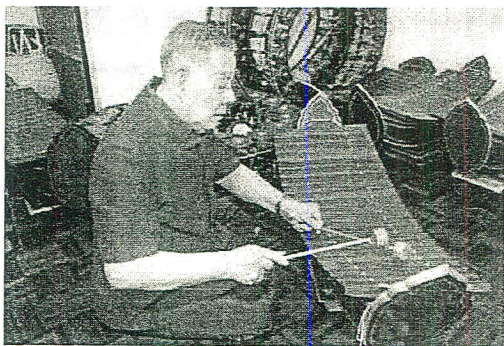
การวัดและประเมินผลของครูอุทัย แก้วละเอียด ที่ใช้ในการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกโดยรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านพบว่า การวัดและประเมินผลของครูอุทัย แก้วละเอียดเป็นการวัดและประเมิน 2 ลักษณะคือ ความถูกต้องของบทเพลง และความไพเราะของเสียงระนาดเอก เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ว่า ตนเองมีลักษณะการบรรเลงแบบใด และควรปรับปรุงตรงจุดไหนอย่างไรบ้าง เช่น ความถูกต้อง เป็นการประเมินเกี่ยวกับ “ศาสตร์” ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ และปฏิบัติให้ได้อย่างถูกต้อง เช่น วิธีการจับไม้ วิธีการนั่งการตีฉาบ การใช้พลังกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ทางเพลง หรือบุคลิก เป็นต้น ถ้าพบจุดบกพร่องแล้ว ก็จะบอกให้ลองบรรเลงอีกครั้งเพื่อความแม่นยำในบทเพลงที่บรรเลง

ความถูกต้องของบทเพลง ครูอุทัย แก้วละเอียดให้ความสำคัญกับความถูกต้องของบทเพลงมาก เพราะทางระนาดเอกส่วนใหญ่ที่ครูอุทัย ได้รับการถ่ายทอดมานั้น เป็นทางระนาดที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ครูอุทัย แก้วละเอียดจึงให้ผู้เรียนฝึกฝนและทบทวนบทเพลงที่ต่อไปเสมอ ๆ เพื่อไม่ให้เป็นการลืมบทเพลงที่ต่อไป และยังเป็นการวัดประเมินผู้เรียนอีกทางหนึ่งด้วย

ความไพเราะของเสียงระนาด ครูอุทัย แก้วละเอียดยกแนะนำถึงการบรรเลงระนาดเอก เพื่อให้มีความไพเราะ คือ เมื่อผู้เรียนสามารถบรรเลงบทเพลงที่ต่อไปจนมีความคล่องและชำนาญแล้ว ครูอุทัย แก้วละเอียดยกก็จะให้คำแนะนำในการสร้างเสียงระนาดเอกที่มีความไพเราะผ่านทางบทเพลงที่บรรเลงไป ว่ารูปแบบของเสียงระนาดที่มีความสะอาดควรที่จะมีความแม่นยำในการลงเสียงระนาดเอกในแต่ละลูก การรัวหรือรัวเปลี่ยนเสียง ควรฝึกให้เกิดความชำนาญ เพื่อที่จะได้เสียงระนาดที่มีความสะอาดและไพเราะ ทำให้เสียงระนาดเอกนั้นมีคุณลักษณะที่ดีและชัดเจน ไพเราะน่าฟัง

สรุปได้ว่า แบบฝึกกระนาดเอกขั้นพื้นฐานของครูอุทัย แก้วละเอียดยก เป็นกระบวนการถ่ายทอดที่ได้รับจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยมีขั้นตอนการฝึกขั้นพื้นฐานคือ ท่านั่ง การจับไม้ วิธีการตีระนาดเอก และวิธีการฝึกซ้อมระนาดเอก ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นการสั่งสมประสบการณ์ความรู้ด้านการบรรเลงระนาดเอกและคุณลักษณะความเป็นครูดนตรีไทย ความสามารถด้านทักษะ ทฤษฎีดนตรีไทย ความสามารถในการถ่ายทอดดนตรีไทย การให้ความสำคัญกับผู้เรียน เทคนิคและวิธีการสอนการบรรเลงระนาดเอก การสอนด้วยความรักและความเมตตา ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของครูอุทัย แก้วละเอียดยก คือความรัก ความเคารพและความศรัทธา ที่ลูกศิษย์ทุกคนมีต่อครูและต่อครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และครูอุทัย แก้วละเอียดยกได้นำมาเป็นแบบอย่างที่ใช้สอนลูกศิษย์ เพื่อให้ลูกศิษย์ทุกคนดำเนินรอยตามคุณธรรมและจริยธรรมของความเป็นครูดนตรีไทยที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) และสืบต่อมาสู่ในปัจจุบันนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านทักษะการบรรเลงระนาดเอก และเป็นนักดนตรีที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม ให้สังคมดนตรีไทยมีนักดนตรีที่มีศักยภาพทั้งทางด้านทักษะการบรรเลงและการวางตัวให้เป็นนักดนตรีที่ดี เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีไทย อนุรักษ์สืบสานดนตรีไทยให้อยู่คู่กับสังคมไทยต่อไป

นายอุทัย แก้วละเอียด



ภาพที่ 1 ครูอุทัย แก้วละเอียด สาธิตการบรรเลงระนาดเอก
(ศิลปินแห่งชาติ, 2552: 157)

ปัจจุบันอายุ 74 ปี เกิดเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พุทธศักราช 2475 ที่ตำบลอัมพวา อำเภอมัธยม จังหวัดสมุทรสงคราม บิดาชื่อ นายถึก แก้วละเอียด มารดาชื่อ นางละอ อ แก้วละเอียด สมรสครั้งแรกกับ นางประทีน เทียนประมุข มีบุตรด้วยกัน 3 คน เป็นผู้หญิง 2 คน และผู้ชาย 1 คน ต่อมาได้แยกทางกัน สมรสใหม่กับนางเบญจา กลีบบัว อาชีพรับราชการครู ไม่มีบุตร และได้แยกทาง ได้สมรสใหม่กับนาง อัจฉรา โขมมัย ใช้ชีวิตร่วมกันจนถึงปัจจุบัน

เริ่มต้นเข้าศึกษาชั้นมูลจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัธยม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนในขณะนั้น ชีวิตของนายอุทัย แก้วละเอียด ผูกพันกับวงดนตรีไทยมาโดยตลอด คุณปู่เป็นนักดนตรีระนาดเอก คุณย่าเป็นแม่เพลงฉ่อย คุณพ่อเป็นมือฆ้อง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น ด้วยชีวิตสิ่งแวดล้อมที่คลุกคลีกับดนตรีไทยและสืบทอดทางสายเลือด ทำให้นายอุทัย แก้วละเอียด รักและหลงใหลในศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยอย่างเต็มเปี่ยม เมื่ออายุเยาว์วัย บิดาไม่ต้องการให้ลูกมีอาชีพเป็นนักดนตรีไทย จึงไม่ยอมให้ฝึกหัดเล่นดนตรีและไม่ต่อเพลงให้นายอุทัย แก้วละเอียด จึงมักจะแอบไปหัดฝึกเรียนดนตรีไทยด้วยตนเองเสมอ ๆ

ขณะอายุได้ 6 ขวบ ได้หนีไปขอฝึกเรียนดนตรีไทยกับครูปาน นิลวงศ์ โดยเริ่มฝึกเรียนฆ้องวงใหญ่ ครูปาน นิลวงศ์ เห็นความสามารถในการจำเพลง และความเฉลียวฉลาดในการต่อเพลง และพรสวรรค์ทางด้านดนตรีไทย จึงให้ฝึกเรียนระนาดเอกจนอายุ 8 ขวบ และได้รับอนุญาตให้ออกแสดงในงานต่าง ๆ ร่วมกับครูปาน โดยมีหน้าที่เป็นผู้ตีฆ้องวงเรื่อยมา ด้วยความเป็นนักดนตรีในสายเลือดทำให้นายอุทัย แก้วละเอียดไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่กลับแสวงหาความรู้ในศิลปะดนตรีไทย จนได้พบครูพริ้ม นักปี่ ซึ่งเป็นนายวงของปี่พาทย์มอญ นายอุทัย แก้วละเอียด จึงไปขอฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อฝึกเรียนดนตรีปี่พาทย์มอญ ขณะนั้น กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูพริ้มได้จัดพิธีอุปสมบทให้ลูกชายในงานนี้ได้เชิญคุณครูหลวง

ประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาร่วมงาน ครูพริ้มได้จัดการแสดงละครโดยให้เด็กชายอุทัย แก้วละเอียด เป็นผู้ตระนาดเอกประกอบการแสดงละคร ทำให้คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้เห็นความสามารถในเชิงดนตรีไทย เกิดความพึงพอใจ จึงไปขอครูอุทัย แก้วละเอียดกับบิดา – มารดา ยุคนั้นเป็นยุคที่ดนตรีไทยกำลังเฟื่องฟูเป็นที่นิยม นายวงต่าง ๆ จะค้นหานักดนตรีฝีมือดี ๆ ให้มาเป็นนักดนตรีประจำวง

ในระหว่างอยู่กับคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตั้งใจมุ่งมั่น ทุ่มเทกับการฝึกซ้อมจนสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชิ้น จะได้รับความรักและความเมตตาให้ไปร่วมแสดงในงานบรรเลงปี่พาทย์ วงหลวงประดิษฐ์ไพเราะ เมื่อนักดนตรีคนใดไม่มา หรือเครื่องดนตรีบางชิ้นว่างลงจะเป็นผู้บรรเลงแทนและสามารถบรรเลงได้ดีทุก ๆ หน้าที่ ตั้งแต่เครื่องดนตรีประกอบจังหวะจนถึงระนาด ฆ้อง ระนาดทุ้ม จากความรู้ความสามารถมีปฏิภาณไหวพริบ ความขยันหมั่นเพียร อดทน มุ่งมั่น ตั้งใจในการฝึกซ้อมดนตรีไทยเพื่อพัฒนาฝีมือของตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นที่พึงพอใจ ได้รับความรักและเมตตาจากคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ตั้งชื่อให้นายอุทัย แก้วละเอียด ว่าเผื่อน้อย เพราะตีระนาดได้ไหว ฝีมือจัดจ้าน ไม่ต่างจากนักดนตรีมีระนาดรุ่นพี่ เป็นที่กล่าวขานในวงการนักดนตรีไทยในยุคนั้น ชื่อว่านายเผื่อน ด้วยพรสวรรค์ และความจำเป็นเลิศ ได้รับการฝึกฝนร้องเพลง และประพันธ์เพลงด้วย



ภาพที่ 2 ครูอุทัย แก้วละเอียด สาธิตการบรรเลงระนาดเอก
(ศิลปินแห่งชาติ, 2552: 149)

ครูอุทัย แก้วละเอียด ได้ติดตามรับใช้คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไปทุกหนทุกแห่ง โดยให้เป็นนักดนตรีประจำวง ด้วยฝีมือที่จัดจ้าน และมีปฏิภาณไหวพริบ แม้กระทั่งการร้องเพลงก็สามารถพลิกแพลงได้ดีเป็นที่พอใจของคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จนได้เอ่ยคำพูดออกมาว่า หทัยเป็นคนฉลาดดี เอาไปไหน ไม่อายใคร มีความขยัน มินิสัยเรียบร้อยเป็นคนไม่เจ้าชู้ ไม่เหมือนลูกศิษย์ทั่วไป ด้วยลักษณะพิเศษเฉพาะตน เมื่อมีงานแสดงสำคัญ ๆ งานรัฐธรรมนุญ งานสังคีตศาลา คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จะให้ลูกศิษย์ที่มีฝีมือดี ไปรวมวงเล่นดนตรีไทย มีนายบุญยงค์ เกตุคง บรรเลงระนาดเอก นาย บุญยงค์ เกตุคง บรรเลงระนาดทุ้ม นายอุทัย แก้วละเอียดบรรเลงฆ้องวง บางครั้งให้บรรเลงระนาดเอกสลับกับ นายบุญยงค์ เกตุคง และนายประสิทธิ์ ถาวร



ภาพที่ 3 หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จัดการอุปสมบทให้ครูอุทัย แก้วละเอียด
(ศิลปินแห่งชาติ, 2552: 150)



ภาพที่ 4 ครูอุทัย แก้วละเอียด สาธิตการบรรเลงฆ้องวงใหญ่
(ศิลปินแห่งชาติ, 2552: 157)

ด้วยความเป็นผู้สุภาพเรียบร้อยคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ จึงมีความไว้วางใจมอบหมายให้นายอุทัย แก้วละเอียดรับหน้าที่ดูแลพวกละคร ซึ่งในขณะนั้นการละครเป็นที่นิยม การแสดงละครตะวันตกเข้ามาเฟื่องฟูในยุคนั้นคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ได้ตั้งโรงละครขึ้นในบ้านชื่อ ผกาวลี โดยให้นางลัดดา สถาปนนท์ เป็นผู้ควบคุมการแสดง ส่วนด้านดนตรีไทยให้ นายอุทัย แก้วละเอียด ควบคุม โดยมีการบรรเลงเพลงไทยผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากล อาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง ซึ่งเป็นบุตรชายของคุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ ควบคุมเอง เมื่อนายอุทัย แก้วละเอียด อายุครบที่จะอุปสมบท คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ ได้มีเมตตาจัดการอุปสมบทให้ หลังจากลาสิกขาบทเห็นความสามารถโดดเด่นในเชิงดนตรีไทยของ นายอุทัย แก้วละเอียด จึงให้กลับไปตั้งวงดนตรีไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม และตั้งชื่อให้ว่า

“วงไทยบรรเลง” ด้วยความกตัญญู ยึดถือคำสอนของคุณครูหลวงประดิษฐไพเราะ จึงกลับไปเริ่มสอนดนตรีไทย และตั้งวงปี่พาทย์ที่อัมพวาบ้านเกิด นายอุทัย แก้วละเอียด ได้ตั้งใจ และมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกศิษย์ซึ่งเป็นเด็กแถวละแวกบ้านทั้งใกล้และไกล ทุกคนจะมาอยู่รวมกันฝึกซ้อมเพลง และต่อเพลง นักดนตรีคนใดมีฝีมือเก่งกาจออกงานแสดงได้ ก็จะทำให้ออกงานแสดง เมื่อว่างงานก็จะฝึกซ้อมเพลงถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ เมื่อมีการประชันฝีมือจะส่งวงดนตรีไทยบรรเลงเข้าประชัน ในปัจจุบันวงไทยบรรเลงเป็นวงดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงที่สุดวงหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการส่งวงประชันหลายครั้ง เยาวชนจากวงไทยบรรเลงจะได้รับการคัดเลือกเป็นยุวชนในพระบรมราชูปถัมภ์ของมูลนิธิราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หลังจากทีวงไทยบรรเลง เป็นปึกแผ่นแล้ว นายอุทัย แก้วละเอียด ได้มอบหมายให้นายสมัคร แก้วละเอียด น้องชายเป็นผู้ควบคุมดูแลวง

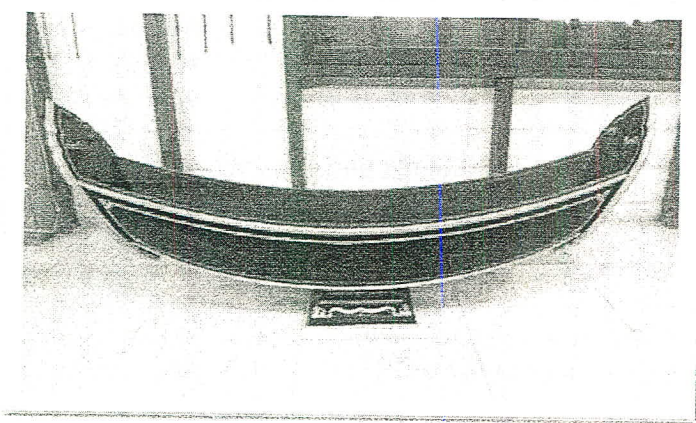
อ้างอิง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). ศิลปินแห่งชาติ.

กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ลักษณะทางกายภาพของระนาดเอก

ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีที่มีประวัติมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุจากไม้เนื้อแข็ง เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญออกเป็น 3 ส่วนคือ รางระนาดเอก ฝืนระนาดเอก และไม้ตีระนาดเอก อ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับระนาดเอกจากหนังสือสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ - ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

รางระนาดเอก



ภาพที่ 9 รางระนาดเอก

ตัวรางทำด้วยไม้เนื้อแข็งเช่น ไม้สัก ไม้มะริด ไม้มะเกลือ ไม้ประดู่ ไม้ขนุน เป็นต้น รูปร่างคล้ายเรือ สมัยโบราณ คือตอนกลางป่องเป็นกระพุ้งเล็กน้อยเพื่อให้เสียงก้องกังวาน ตอนหัวและท้ายโค้งงอนขึ้น เรียกว่า "ฝาประกบ" มี 2 แผ่น บนขอบรางด้านบนทั้งสองข้างของฝาประกบจะใช้หวายเส้นซึ่งมีผ้าพัน โดยรอบ ติดเป็นแนวยาวไว้ตลอด เพื่อรองรับผืนระนาดขณะที่ลดลงจากตะขอเกี่ยว ป้องกันบริเวณใต้ท้องของผืนระนาดมิให้ถูกครูดเป็นรอยได้ง่าย ที่ขอบของฝาประกบด้านนอกจะเข้ระงัดเป็นคิ้วไว้เพื่อความสวยงาม นอกจากทาสีที่คิ้วขอบรางแล้ว ที่ไม้ฝาประกบยังเดินเส้นดำหรือขาวไปตามขอบคิ้วรางทั้งด้านล่าง และด้านบนรวมไปถึงโขนระนาดด้วย บางรางเดินเส้นเดียวบางรางเดินคู่สองเส้นแล้วแต่รสนิยมของช่างผู้ประดิษฐ์ ต่อมาการสร้างรางระนาดได้มีการพัฒนาให้สวยงามขึ้นอีกโดยทำขอบคิ้ว ซึ่งประกอบด้วยยางข้างหรือตัวรางทั้งหมดแกะเป็นลวดลายต่างๆ บางทีก็ประดับลวดลายด้วยมุกหรือแกะลวดลายลงรักปิดทอง เป็นต้น

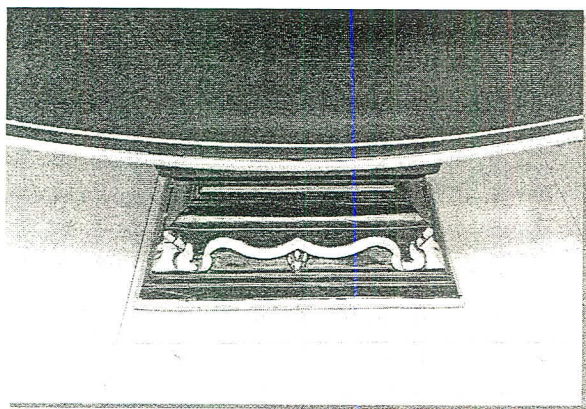
โขนระนาด



ภาพที่ 10 โขนระนาดเอก

โขนระนาด เป็นไม้ 2 แผ่นรูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ติดประกบไว้ที่หัวและท้ายของไม้ฝาประกบ โดยเฉพาะด้านในตอนบนจะติด "ตะขอระนาด" ซึ่งทำด้วยโลหะโค้งงอสำหรับสอดคล้องเชือกซึ่งผืนระนาดให้ลอยอยู่บนรางด้านล่างของรางมีแผ่นไม้บางๆปิดไว้ยาวโดยตลอดเพื่อยึดฝาประกบและโขนให้ติดเข้าด้วยกันเรียกว่า "ไม้ปิดใต้ท้องระนาด" ทำให้อุ่มเสียงและระนาดมีเสียงดังกังวานมากขึ้น

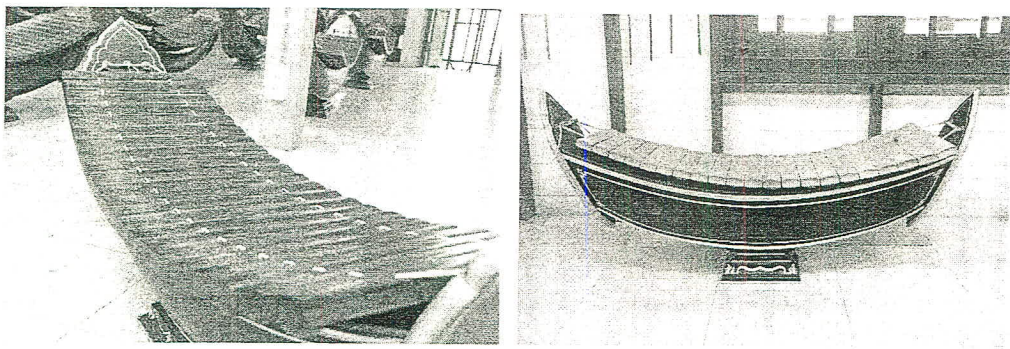
เท้าระนาด



ภาพที่ 11 เท้าระนาดเอก

เท้าระนาด (บางที่เรียกฐานระนาด) ทำด้วยไม้หนามีลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยมคล้ายฐานของพานรอง ตรงกลางเป็นคอคอดส่วนตอนบนโค้งเว้าไปตามท้องราง เท้าระนาดยึดติดอยู่ที่กลางลำตัวของรางระนาด เพื่อให้หัวและท้ายของรางลอยตัวสูงขึ้น ฐานด้านล่างนิยมแกะสลักเป็น "ลายฐานแข่งสิงห์" ทั้ง 4 ด้าน ที่ฝาไม้ประกบตอนบนและตอนล่างจะใช้ไม้ติดประกบโดยตลอดเรียกว่า "คิ้วขอบราง" นิยมทาสีขาวหรือดำ เพื่อตัดกับสีของแล็กเกอร์ซึ่งทาไว้ที่ตัวรางระนาด

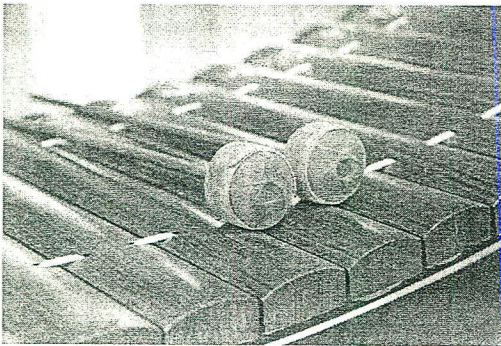
ผืนระนาด



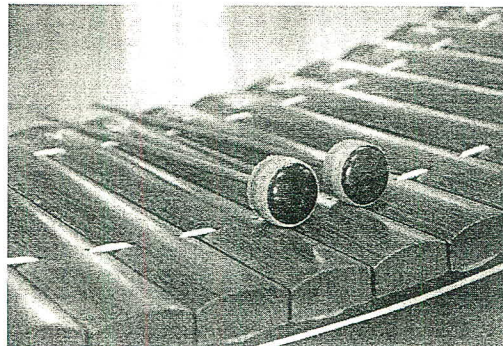
ภาพที่ 12 ผืนระนาดเอก

ผืนระนาด เดิมทำด้วยไม้ไผ่ตง (นักดนตรีเรียก ไผ่ตง) นำมาตัดเหลาด้วยความประณีตเป็นลูกๆ มี 21 ลูก ขนาดลดหลั่นกันตามลำดับเรียกว่า "ผืนระนาด" ใช้แขวนที่ตะขอทั้ง 4 บนโขนระนาด ได้ลูกระนาดทั้ง 21 ลูกจะติดตะกั่วซึ่งทำด้วย ตะกั่วและขี้ผึ้งผสมกัน เพื่อถ่วงเสียงให้ได้เสียงสูงเสียงต่ำตามต้องการโดยติดไว้ที่ได้ลูกระนาดตรงด้านล่างของปลายลูกระนาดทั้งสองข้าง ๆ ละ 1 ก้อน จำนวนที่ติดจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับเสียงที่ต้องการ ถ้าติดมากเสียงจะต่ำลง ถ้าติดน้อยเสียงจะสูงขึ้น ต่อมา

ภายหลังนิยมนำ ไม้ชิงชัน หรือ ไม้มะหาด มาเหลาเป็นผืนระนาดได้เสียงเล็ก แหวกกว่าผืนระนาดที่ทำด้วยไม้ไผ่ นอกจากนั้นในสมัยปัจจุบันได้เพิ่มลูกกระนาดเอกให้มี 22 ลูก เพื่อให้บรรเลงกับวงปี่พาทย์มอญได้สะดวก แต่ในวงปี่พาทย์เสภาเดิมไม่นิยม เพิ่มลูกกระนาดคงใช้เพียง 21 ลูกเท่านั้น เมื่อเกิดวงมโหรีขึ้นเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ต้องย่อสัดส่วนให้เล็กลงกว่าเดิม เรียกทรงชนิดนี้ว่า "รางระนาดมโหรี" ซึ่งมีส่วประกอบเช่นเดียวกับรางระนาดเดิมทุก อย่างเพียงแต่มีขนาดเล็กกว่าไม้ตีระนาด



ไม้ نرم



ไม้ แข็ง

ภาพที่ 13 ไม้ตีระนาด

ไม้ตีระนาดเอกทำด้วยไม้ไผ่เหลาเป็นท่อนกลมเล็กๆ 2 อัน หัวไม้ตีทำด้วย ด้ายพันด้วยผ้าชุบรัก ลักษณะเป็นป็นกลมเวลาตีมีเสียงดังแข็งกร้าวเรียกว่า "ไม้แข็ง" อีกแบบทำด้วยผ้าติดตะกั่วเล็กน้อยทาแบ่งเปียกแล้วพันด้วยด้ายสีเส้นเล็กๆโดยรอบอย่างสวยงาม เวลาตีมีเสียงทุ้มนุ่มนวลเรียกว่า "ไม้ نرم" ใช้ตีกับระนาดเอกในวงปี่พาทย์ไม้ نرمหรือวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

อ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับระนาดเอกจากหนังสือ

สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคคีตะ - ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

โน้ตเพลงในการฝึกบรรเลงระนาดเอกชั้นพื้นฐาน

เพลงแขกประเทศสองชั้น

ท่อน 1

- - - ซ	ล ล ล ล	- - - ตั้	ล ล ล ล	- ซ ซ ซ	- ล - ซ	- - - ม	ม ม ม ม
ท ล ซ ม	ซ ม ร ด	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	ซ ล รึ ตั้	ท ล ซ ม	ฟ ซ ล ซ	ฟ ม ร ด

ท่อน 2

- มั้ม มั้ม	- รึ - ตั้	รึ มั้ม รึ ตั้	- ซ - ล	ตั้ ซ ล ซ	ร ม ซ ล	มั้ม รึ ตั้ ซ	ล ท ตั้ รึ
ท ซ ล ท	ตั้ ล ท ตั้	รึ มั้ม รึ ตั้	ท ล ซ ม	ซ ล รึ ตั้	ท ล ซ ม	ฟ ซ ล ซ	ฟ ม ร ด

ชั้นเดียว

ท่อน 1

ด ล ล ล	ด ล ล ล	ดซ ซ ซ	ตั้ ล ซ ม	รึ ตั้ ล ซ	ตั้ ล ซ ม	ล ซ ม ร	ซ ม ร ด
ซ ล ตั้ รึ	มั้ม รึ ตั้ ล	ซ ม ซ ล	ซ ล ตั้ รึ	ตั้ รึ มั้ม ตั้	รึ ตั้ ล ซ	ท ล ซ ล	ท ตั้ รึ ตั้

เพลงลาวสมเด็จ 2 ชั้น

- - - -	- - - มั้ม	- - รึ มั้ม	ซ ล - ซ	- - - มั้ม	- - - รึ	- - - ตั้	- - - ล
- - - -	ซ ล ตั้ รึ	- มั้ม ซึ รึ	มั้ม รึ ตั้ ล	- ล ซ ม	รึ มั้ม - ซึ	- - - ล	ซ มั้ม - ซ
- - - -	ซ ล ตั้ รึ	- มั้ม ซึ รึ	มั้ม รึ ตั้ ล	- - ตั้ ล	ซ ม ซ ล	- ตั้ - รึ	ตั้ม รึ รึ
- ตั้ ตั้ ตั้	- รึ - ตั้	- ท - ล	ซ ม ซ ล	- ตั้ ตั้ ตั้	รึ มั้ม รึ ตั้	- ท - ล	ซ ม ซ ล
- - - ตั้	- - - ม	- - - -	- ซ - ล	- ตั้ ตั้ ตั้	- รึ - ตั้	- ท - ล	ซ ม ซ ล
- - - ตั้	- - - ม	- - - -	- ซ - ล	- ตั้ ตั้ ตั้	รึ มั้ม รึ ตั้	- ท - ล	ซ ม ซ ล

เพลงลาวสววยวาย 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - -	- - - ม	- - - ซ	- ล - ตั้	- - - ล	- ซ - ตั้	- รื้ ตั้ ล	- ซ - ม
- - ซ ล	ตั้ ล ซ ม	ร ม ซ ม	ร ด - ร	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - ม
- - - -	- ตั้ - ล	- ซ - ม	ร ด - ร	- ร ม ร	ด ร ม ซ	ม ซ ล ซ	ม ซ ร ม
ตั้ ตั้ ตั้ ตั้	รื้ มื้ - รื้	มื้ รื้ ตั้ ล	ตั้ ซ - ล				

ท่อน 2

- - - -	- - - ม	- - - ซ	- ล - ตั้	- - - รื้	มื้ รื้ ตั้ ล	- มื้ รื้ ตั้	- ล - ซ
- ร - -	- ม - -	- ซ - -	- ล - -	- ตั้ ตั้ ตั้	รื้ มื้ รื้ ตั้	- ท - ล	ซ ม ซ ล
- มื้ ซ มื้	ซั้ ตั้ รื้ มื้	(ลูก ล้อ)		ซ ม ล ซ	- ล ด ร	(ลูก ล้อ)	
- มื้ - -	- รื้ - -	- ตั้ - -	- ล - -	- ตั้ - -	- ล - -	- ซ - -	- ม - -
- ร - -	- ม - -	ร ม ซ ล	ตั้ ซ - ล				

บทสัมภาษณ์ของครูอุทัย แก้วละเอียด

วันที่ 16 ธันวาคม 2555

ผู้วิจัย : สวัสดีครับครู ผมรบกวนถามคำถามเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดระนาดเอกของครูหน่อยนะครับ

ผู้วิจัย : ลักษณะเด่นในการบรรเลงระนาดของครูอุทัย เป็นยังไงครับครู

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ครูเรียนกับครูหลวงประดิษฐ์มา ทางระนาดเอก เครื่องดนตรีที่เรียนมาเยอะ ก็เลยได้ทางครูมา จำไว้ได้ ไปเรียนกับครูตั้งแต่ 10 ขวบ ตอนนั้นครูมางานบวช เขาเห็นเราตีระนาดอยู่ ครูเค้าชอบ เลยขอตัวไปอยู่ด้วย ไปเรียนกับครูหลวงประดิษฐ์ ครูเค้าให้ฉายานะ ว่าเผื่อน้อย ส่วนใหญ่ก็ทางครูทั้งนั้นแหละ ทางโบราณไม่ได้ดัดแปลงนะ ตียังไงก็ตืออย่างนั้น

ผู้วิจัย : แล้วลักษณะเด่นในการถ่ายทอดการสอนระนาดเอกของครูอุทัยเป็นยังไงครับครู

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ครูจะต่อเร็วนะ ครูหลวงประดิษฐ์เค้าก็ต่อเพลงเร็ว เลยทำให้เราจำเร็วไปด้วย ต้องทันให้ทันครูเค้า สมัยก่อนจำอย่างเดียว จดโน้ตก็ไม่ทัน ไม่เหมือนสมัยนี้ มีเทปก็อัดเก็บไว้ ต่อทางครูนั้นแหละ ทางโบราณ

ผู้วิจัย : พี่ปราเค้าก็บอกจำไม่ทันเหมือนกันครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ใช่ ๆ เจ้าปราเค้าก็อัดเก็บไว้ แต่เดี๋ยวอะไรเค้าก็ได้โยะนะ

ผู้วิจัย : ครูครับแล้วอุดมการณ์ในการสอนดนตรีไทยของครูห่อห่อครับ เป็นยังไงครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ครูไม่ดู

ผู้วิจัย : ครูไม่ตีเลยหรอครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ไม่ตีเลยนะ ถ้าใครตีนะ ก็โยเค้า ไม่ดู มีเมตตา แบบญาติ ไม่ได้สอนแบบครูกับศิษย์

ผู้วิจัย : สอนแบบญาติหรอครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : สอนเหมือนลูกเหมือนหลาน เหมือนคนในครอบครัว ดูความสามารถของคนด้วย ถ้าได้ก็จะต่อแบบยาก ถ้าไม่ได้ก็จะต่อแบบเพลง ดูมือก่อน เอ้อแต่เด็กเนี่ยนะ อย่าให้มันเสียกำลังใจเชียวนะ ไร่เรื่องกำลังใจนะ มันต้องได้ดีเชียวนะ มันเลยรักเราเหมือนพ่อเหมือนแม่มันไง กินนอนที่บ้านนี้เลย ต้องรักมันจริง ๆ นะ ไม่ใช่แค่รักมัน มันรู้ว่าเรารักอะ เนี่ยบ้านนี้แหละ เรากิน เค้าก็กิน บางทีไอดิมเนี่ย นั่งอยู่ 4 คน จะกินกัน 2 คนก็เป็นไปได้ ก็ต้องเลี้ยงเค้าอีก เมื่อก่อนนี้ ไปถามดิที่สมุทรสงครามอะ กินกล้วยเดี่ยวที่เนี่ย 33 ชามเลย เรายังเลี้ยงเท่าที่เรามีเลี้ยง เลี้ยงเด็ก ไม่เคยบ่นเลย สมัยก่อนงานเยอะก็

ต้องรับ ทำไ้ได้ เด็กเราเยอะ มันก็ต้องกิน นี่แหละเลี้ยงด้วยใจจริง ๆ เนี่ยไข่เต็มตู้ยู่หนิ อยากกินทำกินเองเลย สมัยก่อน ต่อเพลงกันอยู่ ถึงเวลา 4 โมงเย็น ครูก็ลงมาผัดข้าวผัดให้ลูกศิษย์ก่อน พออิ่มกันแล้วก็ขึ้นไปต่อเพลงใหม่ มาม่าต้องมีติดตู้ไว้ตลอด เพราะเดี๋ยวลูกหิวแล้วจะไม่มีอะไรกินกัน พ่อแม่เค้าเลยดูแลเราเป็นอย่างดี รักเราไ้

ผู้วิจัย : ครูครับตอนที่ครูสอน ครูได้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมกับลูกศิษย์มั้ครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : พุทธสิ ครูหลวงประดิษฐ์สอนนะ ว่าเธอเป็นคนอย่าโกหกนะลูก ห้ามโกหกนะ มีเมตตอะไรพวกนี้แหละ ศิล 5 เราเนี่ยแหละ

ผู้วิจัย : แล้วครูได้ตั้งเป้าหมายกับทิศทางในการสอนดนตรีไทยของครูมั้ครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : เนี่ย เราก็ต้องเอาของจริงนะสอน เพลงเรื่องเนี่ยเอาจากเล็ก ๆ ก่อนนะ ค่อยไปเพลงใหญ่ ๆ จินสออะไรจ้ะแหละ เด็กนี้ ต้องรักจริง ๆ นะ สมัยแต่ก่อนนะ สอนเด็กพิการนะ ที่ออกทีวีกัน สมัยก่อน เนี่ยครูสอนทุกระดับนะ ความเป็นครูนั้นนะ ครูสอนตั้งแต่บนสุด จนไปถึงล่างสุดมาแล้ว สอนทั้งหมดนั้นแหละ ใครอยากได้อะไรก็สอนให้ ไม่ได้ปิดบังอะไร สอนตามครูหลวงประดิษฐ์ ต้องรักมันนะ ต้องรักแบบลูกศิษย์ อย่าไปเกินเลย

ผู้วิจัย : ครูครับ ครูได้เลือกลูกศิษย์ที่จะมาเรียนกับครูมั้ครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ครูไม่ได้เลือกหรือใครจะมาเรียนก็มา บางทีพ่อแม่มาฝากให้เรียนก็มีตั้งแต่เด็กตัวเล็ก ๆ เรียนจนมันโตเป็นสาวก็มี ที่สมุทรสงครามมาเรียนที่นอนเต็มบ้านเลย พ่อแม่พามาฝากเรียน ตอนมาเยี่ยมลูกก็เอาข้าวบ้าง น้ำปลาบ้างมาทิ้งไว้ให้เรา

ผู้วิจัย : แล้วฝีมือเหมือนกันมั้ครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ไม่เหมือนนะ บางคนจำเก่ง มีพื้นฐานมาแล้วก็มี หรือบางคนไม่มีพื้นฐานมาเลย ก็มี ตอนสอนพวกนี้ต้องแยกออกจากกัน ไม่งั้น คนที่ไม่ได้ มันจะไม่อยากเรียน มันเสียกำลังใจมัน เพราะไอ้คนเก่งมันก็ตีของมันไปเรื่อย คนไม่ได้มันจะท้อเอา

ผู้วิจัย : แล้วครูได้สอนวิธีการดำเนินชีวิตของนักดนตรี หรือเรื่องคุณธรรมจริยธรรมบ้างมั้ครับ เรื่องฝีมืออะไรอย่างจ้ะครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : เอ้อบอกนะ เป็นไปได้เนี่ย อย่าไปโอ้อวดกับใคร แม้แต่ครูเนี่ย ก็ไม่ได้เก่งกาจมาจากไหนหรอก ทางครูเค้าทั้งนั้นแหละที่ตีมาเนี่ย ไม่เคยพูดเลย เลี้ยงได้เป็นเลี้ยง อย่าไปชนกับเค้า

สมัยก่อนไปเล่นดนตรีที่อยุธยา แค่ว่าไอ้โครม ๆ เราก็ไม่ได้สนใจ เราก็ดีของเราไป ไม่นั่นอยู่ไม่ได้นะ เวลาไปสอนหรือไปต่อเพลงที่ไหนก็ให้ให้หมดนะ

ผู้วิจัย : ลูกศิษย์ครูที่เป็นครูสอนดนตรีก็เยอะสิครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ใช่ ๆ บอกเสมอ ว่าถ้าให้ก็ให้หมดเลยนะ ต่อให้เหมือนลูกเหมือนหลาน เหมือนคนในครอบครัว รักเค้า แต่ไม่ใช่ไปรักแบบแฟนนะ ไม่ดีไม่เอา ครูหลวงประดิษฐท่านสั่งเสมอเลยนะ ว่ากับลูกศิษย์นี้ไม่ได้เลยนะ อย่าไปเกินเลย ครูก็จำมาทุกวันนี้แหละ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาต่อเพลงจบแต่ละเพลงครับ ครูมีการทดสอบอะไรบ้างมั๊ยครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : มีสิ บางทีก็ให้ตีให้ดูเลยว่าได้หรือยัง ตรงไหนที่ยังไม่ได้ มือไม้เค้าเป็นยังไง แต่บางทีเราก็บอกอะไรเค้าไม่ได้มากหรอก มือแต่ละคนไม่เหมือนกัน จับไม้ก็ต่างกัน ถนัดต่างกัน แค่นี้เพลงได้ก่อนก็ดีแล้ว ส่วนมือไม้ก็ปรับกันทีหลัง

ผู้วิจัย : อย่างเช่นมือหงายไปอย่างนี้หรือครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : อืมใช่ ๆ แต่ก็ไม่ใช่หงายจนน่าเกลียดนะ เราก็ตอบอกเค้าด้วยว่าตรงนี้ ตีอย่างนี้ ตรงไหน จะใช้กำลังแบบไหน เราเป็นคนระนาดหรือเปล่า

ผู้วิจัย : ใช่ครับ คนระนาดครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ครูเค้าบอกให้ระบายซอแนะ ระบาย เวลาตีจะได้ไม่เหนียว

ผู้วิจัย : แล้วเวลาไล่ระนาดนี้ใช้เพลงอะไรครับครู

ครูอุทัย แก้วละเอียด : มู่งง หรือว่าสาธุการก็ได้ ตีไปเรื่อย ๆ เอากำลัง อยู่ทีไรลีเล่นะ ว่าจะเอากำลังแบบไหน ดีแขนเหว หรือว่าดีข้อ แต่ครูไม่ชอบดีแขน ครูจะตีครึ่งข้อครึ่งแขน เปลี่ยนกันจะได้ไม่เหนียวมาก นี่เวลาสะบัดก็เหมือนกันนะ สะบัดมีหลายแบบนะ ดังเสียงสุดท้ายหรือป่าว หรือดังเสียงแรก หรือดังทั้งสามเสียง คนระนาดไม่เหมือนกันหรอก บางคนตีไม่ไหว แต่เวลากรอนี้อยู่เพราะมากเลย พวกนี้ชอบตีไม้ฉวม บางคนไวก็ไวจริง ๆ พวกนี้พวกไม่แข็ง พวกเครื่องมอย

ผู้วิจัย : ครูครับ แล้วตอนที่ครูสอนระนาดเด็ก ๆ หล่ะครับ ครูใช้เพลงอะไรสอนครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : พวกเพลงชั้นเดียวไง ง่าย ๆ แยกบรรทัดเนี่ยแหละ พอเค้าตีได้ เค้าก็ตีกันใหญ่เลย เพลงมันง่าย เด็กเล็ก ๆ เค้าจำได้ไม่เยอะหรอก เอาเพลงง่าย ๆ หรือเพลงสองชั้นก็ได้ เพลงลาวอย่างงี้

ผู้วิจัย : แล้วถ้าคนที่เบื่อกันอยู่แล้วหล่ะครับครู พวกนี้ต่อเพลงอะไรครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : อ้อ พวกนี้ส่วนมากมาต่อเดียวกันเลย เพราะเพลงเกร็ดมันได้กันอยู่แล้ว ส่วนใหญ่มาขอทางเดียว แล้วแต่จะมาขอ

ผู้วิจัย : แล้วขอเดี่ยวเหมือนกันมั้ยครับครู

ครูอุทัย แก้วละเอียด : แล้วแต่นะ ใครอยากได้อะไรก็มาขอกัน หลัก ๆ ก็พญาโศก แขกมอญ สารถีนี้อย่าหละ บางคนก็กราวโน แล้วแต่เค้า ส่วนใหญ่จะตามใจเค้า

ผู้วิจัย : แล้วพวกเพลงหน้าพาทย์หรือเพลงเถาหล่ะครับครู ครูได้ต่อให้บ้างหรือเปล่า

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ต่อนะ แต่ส่วนใหญ่จะต่อเพลงที่เค้าจะเอาไปใช้งานซะมากกว่า แบบบางที่เค้ามีประจำชั้น

เค้าก็มาขอต่อเดี่ยว หรือไม่ก็เพลงเถาเพลงทยอยแล้วแต่ ต่อเพลงที่จะได้ใช้งาน ส่วนพวกเพลงเรื่องอะไรนั้นหนะ ก็ค่อยมาต่อกันทีหลัง เอาเพลงที่จะใช้กันก่อน

ผู้วิจัย : ครูครับ แล้วเพลงที่ครูใช้ต่อหล่ะครับ มีความโดดเด่นยังไงครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ส่วนใหญ่ก็เพลงครูหลวงประดิษฐ์ทั้งนั้นแหละ ทางครูทั้งหมดไม่ได้เปลี่ยนแปลงกลอนระนาดครุฑานเพราะนะ กลอนโบราณ กลอนระนาดมีหลายแบบเลือกใช้ให้ถูกนะ อย่างสาธุการเนี่ย ทางครูหลวงประดิษฐ์ท่านมีลูกกลางด้วยนะ ตีลูกเสี้ยวด้านล่าง นี่ก็ของครูเค้าหละ เค้าใช้กลอนหลายอย่างนะ กลอนไต่ลวด กลอนย้อนตะเข็บ กลอนลอดตาข่าย พิธีทิดีเค้าแยกไว้แล้ว

ผู้วิจัย : แสดงว่าครูไม่ได้เปลี่ยนของเดิมเลยสิครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ไม่ได้เปลี่ยนหรอก ของเดิมหมด ของครุฑาน ครูเค้าบอกให้ตีอย่างงี้ ๆ ก็จำมา แต่บางที่เราก็ก่อนให้เด็กนะ บางที่มันตีไม่ได้เราก็ก่อนปรับนิดนึง พอมันตีได้แล้วคล่องแล้ว ก็ค่อยปรับมาเป็นเหมือนเดิม

ผู้วิจัย : แล้วมีเพลงอะไรที่ครูทำไว้บ้างมั๊ยครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : มีแต่เพลงแต่งขึ้นมาใหม่เลย ไม่เคยทำเพลงโบราณนะ ของโบราณนะ ของเค้า เพราะอยู่แล้ว ไม่ต้องทำใหม่ก็เพราะ ถ้าแต่ง แต่งเพลงใหม่ไปเลย เหมือนอุศเรนอะ หรือที่ครูแตงนั่นแหละ

ผู้วิจัย : ครูครับ แล้วการสอนในอดีตกับปัจจุบันนี้ต่างกันมั๊ยครับ

ครูอุทัย แก้วละเอียด : ต่างนะ สมัยก่อนเค้าจริงจังนะ เล่นดนตรีแต่ละทีเนี่ยเอาเป็นเอาตายเลย ในสมัยนี้มันไม่ได้สิ บางคนเรียนดนตรี แต่ก็ไม่ได้เป็นนักดนตรีก็มีเยอะ พวกนี้เรียนเอาสนุก ไม่ได้เป็นอาชีพเหมือนเมื่อก่อน อย่างเด็กที่มาเรียน ครูบอกเสมอแหละว่าเรื่องเรียนอย่าไปทิ้งนะ เอาเรียนด้วย ดนตรีมาทีหลัง เดี่ยวไม่มีความรู้ไปสู้กับเขา อย่างไอ้มอสเนี่ย ก็ถามตลอดแหละว่าเรียนเป็นยังงัยบ้าง อย่าไปทิ้งเรียนนะ เอ้อ แต่ที่มาเรียนที่บ้านเนี่ยก็ไม่มีใครเกรเลนนะ เอาดีกันหมด บอกเสมอแหละว่าอย่าทิ้งเรียน

ผู้วิจัย : แล้วการตีระนาดล่ะครับครู ต่างกันมั๊ยกับแต่ก่อน

ครูอุทัย แก้วละเอียด : อืม สมัยนี้คนระนาดตีกันไม่ค่อยเพราะเหมือนแต่ก่อนหรือก แต่ก่อนเค้าเอาเพราะเอาเรียบร้อยเข้าว่า สมัยนี้เอาเร็ว เอาใจคนดู กลอนเพราะ ๆ เลยไม่ค่อยได้ยินแล้ว ลูกไหนดีแล้วคนเฮ ก็ดีกัน อย่างลูกแหวกอก พวกคู่ 16 อย่างจี้ ก็ดีกันเยอะขึ้น เห็นคนชอบใจก็ตีกัน ไม่ได้เน้นกลอนเหมือนเมื่อก่อนเลย ความไพเราะไม่มีเหมือนเมื่อก่อน พยายามรักษาของเดิมไว้ละ ไม่ต้องไปเปลี่ยนของครูท่านหรือก

ผู้วิจัย : ครับ วันนี้ผมได้ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์จากครูมากเลยนะครับ ขอกราบขอบพระคุณครูอุทัย แก้วละเอียดไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยนะครับ